

1315

NADŽUPNIJA IN DEKANIJA
VUZENICA

SPISAL
JOSIP MRAVLJAK

V SAMOZALOŽBI

MARIBOR 1928

NADŽUPNIJA IN DEKANIJA

VUZENICA

SPISAL

JOSIP MRAVLJAK

V SAMOZALOŽBI

MARIBOR 1928

VSEBINA.

Cerkvena zgodovina.

	Stran
Predgovor	
A) Splošni del	1
B) Vrsta (vuzen.) župnikov	8
C) Vrsta (vuzen.) kaplanov	47
Č) Vuzeniški opravilnik	53
D) O podružnicah in podrejenih župnijah	
1. Devica Marija na Kamnu	66
2. Št. Janž na Višnji gori	68
3. Sv. Vid v Sekožni	69
4. Sv. Primož na Pohorju	70
Vrsta župnikov	73
5. Ribnica	73
Vrsta župnikov	76
Vrsta kaplanov	77
6. Trbonje	79
Sv. Danijel	80
Vrsta župnikov	81
7. Sv. Anton (na Poh.)	82
Vrsta župnikov	83
8. Vuhred	84
Vrsta župnikov	85
—————	
Dodatek	86
—————	
Popravki	90
—————	

Založil: Jos. Mravljak, Vuzenica.

Tisk Mariborske tiskarne v Mariboru, predstavnik: Stanko Detela, Maribor.

Predgovor.

Ustrezajoč obči želji predajem s tem javnosti drugi odlomek iz monografije „Vuzenica“, cerkveno zgodovino. Zavedam se, da ni dobro, tako trgati dele iz celote, ker se ena ali druga trditev naslanja na preje (v celotnem spisu) obravnavano in pogrešamo tukaj zvezo in oporo za trditev; ker pa pri današnjih razmerah in pred vsem seveda zaradi ogromnih tiskovnih stroškov na izdajo knjige ni misliti, smatram, da je vendar bolje, podati javnosti vsaj nekoliko tega, kar se mi je posrečilo zbrati zgodovinskih podatkov o svojem rojstnem kraju, katerega Orožen ni mogel več obdelati, kakor da se stvar valja in eventuelno izgubi v mojih predalih.

Nekoliko podatkov o početkih vuzeniške cerkve sem podal že v knjižici „Vuzenica v srednjem veku“ na več mestih, zopet drugo je popisano v topografičnem delu v poglavju „cerkev in pokopališče“, kjer bom priložil tudi tloris cerkve; za tukaj obravnavano pa so poglavitni viri ti-le:

Viri:

1. Jaksch: Mon. Car. IV.
2. Schroll: Urk. buch St. Paul.
3. Muchar: Geschichte der Stmk.
4. Beiträge zur Kunde stmk. Gesch. quellen.
5. Voditelj v bog. vedah.
6. Časopis Z. N.
7. Listine in akti dež. arh. v Gradcu (L. A. G.)
8. Listine in akti arhiva deželne vlade v Gradcu (L. R. A. G.).
9. Slomšekova vuzeniška (cerkvena) kronika in
10. Akti vuzeniškega nadžup. arhiva (od 1550 naprej).

Pisatelj.

N. B.! Kratica „V. K.“ pomeni, da sem dotično povzel iz vuzeniške kronike oziroma po Jamnikovi „series“, in sicer do začetka 17. stol.

Cerkvena zgodovina.

A) Splošni del.

Kršćanstvo je bilo razširjeno pri nas vsaj v nižavah najbrže že kmalu po letu 800, kakor bodem to na drugem mestu skusil dokazati.*) Z ozirom na terenske prilike smemo domnevati, da je bila nekje blizu sedanje cerkve prvotna slovenska naselbina. Gotovo so že misijonarji skrbeli, da se je pri ali v naselbini postavila spočetka vsaj lesena kapelica, kjer so častili Boga in opravljali svoje verske dolžnosti; in ravno dekret cesarja Karla Velikega od 14. junija 811, (da bodi meja med oglejsko in solnograško nadškofijo reka Drava), nam vsiljuje logično misel, da je oglejski patrijarhat hotel baš ob svoji meji pokazati sosedom solnograške nadškofije, da in kako se briga za dušeskrbstvo v svojem delu. Radi tega smemo sklepati, da pač ni nemogoče, da je bila prvotna rotunda (okrogla kapela) že iz devetega stoletja. — Kakor pravijo, so bila tla rotunde 2 m pod zemeljsko gladino, pri tam se nahajajočem oltarju pa se je maševalo še do l. 1750. — V onih časih (okoli l. 1000.) so opravljali službo božjo seveda le potujoči škofje in misijonarji; toda

*) Namreč v splošnem zgod. delu, doba 568 do 1200.

o vsem tem nam pismeno pravzaprav za naš kraj ni znano ničesar.

Zelo neverjetno pa je, da bi bil Luipram na željo kneza Pribine posvetil prvotno cerkev v Vuzenici l. 843., kakor to pripoveduje Slomšek v vuzeniški cerkveni kroniki. Kaj ga je spravilo na to misel, naj pojasnim v naslednjem: J. A. Caesar pripoveduje v II. knjigi „Geschichte der Steiermark“, da je bil sredi 9. stoletja vojvoda Panonije Pribina, sprva pogan, potem pa vnet kristjan. V velikem delu: „Monumenta Germaniae, scriptores“, XI. 12 (Anonymus: de conversione Bagoariorum et Carantanorum) čitamo, da so bile blagoslovljene med l. 840. in 859. za vlade solnograškega nadškofa Luiprama po Dolenji Panoniji te-le cerkve:*) v Blatogradu cerkev sv. Ivana Krstnika, zunaj glavnega mesta pa cerkve v krajih: Dudleipin (blizu Radgone), Ussitin, ad Businiza, ad Bettobiam itd. Caesar tudi trdi, da je Luipram okoli l. 867. delil po naših krajih sv. birmo ter navaja Št. Janž pri Dravogradu in Vuzenico poleg drugih spodnještajerskih krajev. Radi sličnosti imen „Businiza“ — „Vuzenica“ se je dal Slomšek premotiti (še bolj menda pa po Caesarjevi trditvi) in je rekel, da je ona „Businiza“ današnja „Vuzenica“; pozabil — ali mogoče v nemar pustil — pa je te-le pomisleke: 1. grofija Dudlejska je segala le do Drave in je bila v Panoniji; da bi bil Pribina res imel tudi grofijo Savinjsko v fevd, ni potrjeno, in če bi bilo, ta grofija najbrž ni segala do Drave, temveč le do južnega vznožja Pohorja; 2. naši kraji leže v Korotanu in ne v Panoniji, kakor pravi ona „conversio“; in če bi res

*) Kos, Gradivo II.: štev. 163.

bili v Savinjski grofiji, zakaj baš v Vuzenici in ne kje pri Slovenjgradcu ali ob Meži? 3. Cerkev naj bi bili postavili solnograški „umetniki“ (zidarji, tesarji, kamnoseki itd.), Križeva kapela pa — in gotovo tudi prejšnja rotunda — je vse prej nego „umetniška“ zgradba. —*) Vidimo, da Slomškova teza nikakor ni verjetna, toda eno dobro ima: rodila je zdravo kritiko, razpravljalo se je o tem in marsikaj dognalo, četudi negativne stvari za Vuzenico. — Tisočletnica torej z ozirom na Slomškovo trditev ni bila pravilna, — in vendar je mogoče, da je po napačnih potih le prišel na cilj, če se držimo namreč moje prvotne teze: oglejske ambicije.

Logični sklepi nas vodijo naprej: cerkvica je bila, kristjanov vedno več; ta cerkvica postane premajhna, treba napraviti nekaj večjo. Sezidajo na primernem prostoru sedanji zapadni (stari) del križeve kapele — mogoče okoli l. 930. Kakih 100 let zadostuje ta kapela, sedaj se pa krajevne prilike v toliko izpremenijo, da kaže dati verskemu okolišu stalnega duhovnika; mogoče se je takrat tudi že izvedla razdelitev v župnije. Slomškova cerkvena kronika, za katero je zbral okoli l. 1730. nadžupnik Štefan Jamnik prve podatke, zlasti „series parochorum“, pravi, da je bil prvi tukajšnji duhovnik (župnik?) Sewold okoli 1045. Zakaj to ne bi bilo mogoče? Jamnik trdi, da je imel v roki stare listine, v katerih je našel imena prvih tukajšnjih duhovnikov; kam so te listine izginile, je neznano; ni nam

*) Kritiko o Slomškovi tisočletnici je napisal Trstenjak v časopisu „Gratzer Zeitung“ od 14. nov. 1843 v članku: „Über die Lage der Moosburg des Privina und der Kirche Buseniza“.

pa dovoljeno dvomiti, da jih je res imel v rokah. Imen in letnic si gotovo ni izmislil, na slepo jih tudi ni zadel, — in nekatere nam imenujejo tudi zgodovinske listine: Werianus, Bernardus Pelasius, Simon Lunarius, Samigon, S. F. na pročelju kora kaže na ime Simon Fostnegler itd. Kako da bi bil zadel ravno te? Ne sme nas motiti, da ima pri imenih do l. 1200. tudi priimek. Mogoče si je tega iz konteksta skombiniral. In kar je najglavnejše: prvotno ime naselbine nikakor ni Saldenhofen (kakor sem že razjasnil v knjižici „Vuzenica v sred. veku“), temveč staro slovensko, v zvezi z „Vuzenico“. Mogoče je Jamnik to prvotno staroslovensko ime našega kraja poznal (ravno iz srednjeveških cerkvenih listin, ki jih ni več), pa ga je pozabil slovensko vpisati v svoje protokole (kajti pisan je naravno ves njegov spis latinsko in nemško,) — nam pa to ime ni več znano in radi tega zaman iščemo po listinah imena naših prvih duhovnikov. In Bog ve, koliko je šlo od l. 1730. do 1860. iz videmskega arhiva v zgubo, — edino tam pa bi se dala uganka rešiti. — Bilo kakorkoli, trdim, da se Jamnik gotovo ni lagal in da smemo od njega nam ohranjena imena duhovnikov sprejeti, četudi z gotovo rezervo, priimke pa denimo v oklepaj. Glede priimkov, — teh namreč listine do okoli leta 1200 sploh nimajo, ker jih menda sploh ni bilo, ampak se pojavijo šele v 13. stoletju, — ki jih navaja Jamnik, kakor Reifer, Kobb . . ., Koizer, Schmid, Rauter, Gober, Kraizer itd., je negotovo, kako so se ta imena v listini glasila. Najbrže kaka spačena krajevna imena (Rifen . . . ali Matur . . ., Kobbenz, Koica, Faber . . ., Rat . . . itd.) je pač po svoje germaniziral; saj ni vedel, da pri-

imkov sploh ni bilo; zakaj je pa „Sewold“ napisal brez priimka? Ker ravno ni nič primerne našel. Tako nam je torej treba vzeti vse te priimke! In še eno: Kako lahko prideš do napačnega tolmačenja, da, celo v napačni smisel z eno samo besedo, pojasni ta-le primer: listina je slabo pisana ali ledirana (kakor pač večina starejših) in poleg tega še — kar se tudi najde — je pisana kaka beseda z veliko začetnico namesto z malo in narobe, kaka važna beseda je sččkana, da je ni mogoče brati, pa prideš v popolnoma napačen tir. Recimo, da govori listina o kakih posestvih, pa nahajamo tam besedo „solium“ ter še kaj sččkanega, pa boš lepo prestavil „dvorec“; pa pride drugi in reče, da je ta „S“ velika začetnica, ergo imaš prestaviti „Solium“ z „Gospa Sveta“ — in evo, to ti je čisto kaj drugega, potem eventuelno razumeš tudi ono prej nečitljivo, nerazumljivo ali nesmiselno. Tako moramo vzeti Jamnikove „stare listine“. Starinoslovec ali zgodovinar menda Jamnik ni bil, pa si je pač iz konteksta skombiniral kak priimek, pri tem pa ni vedel, da takrat priimkov sploh ne srečavamo!

Pri tej priliki še nekaj: prenačljeno pa bi bilo reči, naj se vsa ta imena vuzeniških duhovnikov vržejo kratkomalo v koš, istotako tudi trditev, da Vuzenica ne bi bila pražupnija. Nimamo sicer za vse to izrecnih dokazov, pa tudi pisanih protidokazov nihče nima. Da je slovenjgraški župnik imel gotove pravice nad Vuzenico — no, zakaj ne, če je bil od Ogleja imenovan arhidiakon? Če pa citira Orožen v spisu „Bistum Lavant III.“ stran 151 listino iz l. 1260. glede Bernarda Pelazija „perpetuum arhidiaconum s. sedis Aquiliensis inter Dravae et

Savae fluxum“, potem gotovo Vuzenica ni bila mlada župnija, ampak zelo stara, kajti novejšim župnijam se pač arhidiakonot tako z lepa ne bi bil podelil, trajni arhidiakonot pa že celo ne! — Po teh kritičnih pripombah pa sedaj k stvari sami.

Župnija Vuzenica — in ž njo cela dekanija — je spadala k oglejskemu patrijarhatu in bila prvotno prideljena (skupaj s starotrško pražupnijo) podjunskemu arhidijakonatu. Bržčas v sredini 13. stoletja so jo odcepili od Koroške in dodelili savinjskemu okrožju. Za župnika Lebekerja so jo zopet premetili, in sicer k arhidijakonatu Gornje Koroške (!), to pa le za kratko dobo, kajti že okoli 1500 jo nahajamo zopet pri savinjskem okrožju. Ko so l. 1751. opustili oglejski patrijarhat in ustanovili videmsko in goriško nadškofijo, so našo dekanijo pridelili slednji (goriški nadškofiji). Toda tudi pri tej ureditvi ni ostalo dolgo, ker so po Jožefinski cerkveni reformi l. 1789. udelili celjsko okrožje v solnograško nadškofijo, in sicer v lavantinsko škofijo, kamor spadamo še danes.

Pa tudi gmotno je bila vuzeniška župnija prej med zelo imovitimi. Že dejstvo, da je moral župnik l. 1323. plačati za papeškega legata prispevek 3 marke 32 fenigov, pove mnogo, ohranjeni pa so še skoro vsi cerkveni urbarji (davčne knjige) iz 17. stoletja, v katerih je popisano, kaj je bila cerkvena (oziroma župnijska) lastnina, koliko je bilo podložnikov, koliko dohodkov itd. — Iz teh zvemo, da je imela cerkev 18 podložnikov v enem in 10 v drugem uradu, župnija 35, šentjanska cerkev 2, beneficij D. M. na Kamnu pa 15 podložnikov. Razen

vsega današnjega zemljišča je takrat spadalo k župniji še to-le: vrt pri Dravi (menda Korpovo), vsi pifenki ob Dravi, njiva blizu Drave pod D. M. na Kamnu, neki travnik pod Napredom (pri Sv. Primožu), neka njiva v Dravčah, Plasonikovo pod Petelinom in polje pod Marofom. Na desetinah in drugih dajatvah in natura so prejeli župniki: eno tretjino desetine iz cele današnje dekanije, razen tega še eno tretjino iz dan. kat. občin Vuhred, Sv. Anton, Sv. Primož, Trbonje, Sv. Danijel, Sv. Vid, Dravče, Št. Janž in Vuzenica, (ki so tvorile takrat župnijo Vuzenico), potem vršnik (neko posebno vrsto desetine), ki se je dajal v pšenici, rži, ovsu in ajdi od 11 Danijelčanov, po 2 ali 1 škafovskega ovsu pa od 34 kmetov iz vuzen. župnije (Sv. Primož, Sv. Anton, Sv. Vid). Tudi vinska davščina se je plačevala od dveh vinogradov v Mariboru ob Kalvariji, deloma v denarju deloma v vinu. Nekateri kmetje pa so morali dajati razen denarja tudi še živež, tako kokoši, jajca, plečeta, kozlička ali jagnje, nekateri drva, zopet drugi seno, eden pa celo late za plot. Razen že navedenega pa je imel dobivati vuzen. župnik še iz cele župnije tudi bernjo, in sicer od vsakega kmeta po $\frac{1}{2}$ –1 škafovskega rži in ovsu, 1–2 plečeta, 1–2 sira, 5–10 jajc; sicer pa se to navadno ni plačevalo v naturalijah, temveč se je reluiralo v denar. *)

Četudi župniku ni vse ostalo, temveč je moral morda odrajtati dobro polovico ali še več dalje vladi v Gradec, vseeno ni dvoma, da so vuzeniško župnijo že takrat prištevali med bogate.

*) Obširno glej „Časopis“ XXII. str. 175 sl.

B) Vrsta župnikov.

- 1045 nahajamo v Vuzenici Sewolda s pripombo „parochus loci et capellanus in Lapide.“ Stefan Jamnik pripomni na tem mestu, da je iz nekojih listin*) kaplanov „in Lapide“ razvideti, da to ni bila mogoče kaplanija cerkvice D. M. na Kamnu, (ki je bila sploh šele mnogo kasneje ustanovljena); kajti kaplanija „in Lapide“ je bila obdačena s 40 funti, kaplanija D. M. na Kamnu pa le s 4 fl. Najbrže je to ona poznejša „capellania s. Sigismundi in Lapide,“ sezidana na skali, kjer stoji danes župnišče; (škofovsko soba se še danes imenuje „Felsenzimmer“). Prvotno župnišče je bilo južno od cerkve. V. K.
- 1081 **Joannes** (Reifer). V. K.
- 1098 **Urbanus** (Hoizar). V. K.
- 1105 **Mathias** (Schmidt — Faber?) se prvi imenuje „capellanus s. Sigismundi in Lapide.“ V. K.
- **Sebastianus** (Ligonius), capellanus s. Sigismundi in Lapide. V. K.
- 1135 **Georgius** (Textorius). V. K.
- 1150 **Henricus** (Kreizer). V. K.
- 1169 **Philippus** (Raukar). V. K.
- 1175 **Georgius** (Gobar). V. K.
- 1204 **Andreas** (Pichler). V. K.
- 1220 **Petrus** (Pergar). V. K.

*) Ki jih pa danes tudi ni več!

- 1238 **Ditmarus (I.) plebanus**, podpisan kot priča na neki listini, zadevajoči Pilunga, viteza Vuzeniškega.*)
- 1250 **Simon Fostnegler**. Najbrže — ali skoro gotovo lahko rečemo, — da je njegov grb na pročelju pevskega kora, trije grički, trije žebli: „negel“!!; v času župnikovanja tega duhovnika je bila cerkev gotizirana. V. K.
- 1254 **Ditmarus (II.) plebanus**, podpisan kot priča na listini od 24. avg. (1254) v zadevi posestev Kolona (III.) Vuzeniškega v Šent Lovrencu (na Pohorju).**)
- **Jacobus Samigon**, primus archidiaconus V. K.
- 1260 (1267) **Bernardus Pelasius**. Pod tem postane Vuzenica stalni arhidiakonot za župnije med Dravo in Savo. Izvleček iz tozadevne listine se glasi: ***)
1260. Gregorius d. g. sedis Aquileiensis patriarcha universis et singulis notitiam volumus pervenire. — Cum igitur saepe repetita prece bonae memoriae dilectus filius ac vir illustris Henricus Cilliae comes****) et Elisabetha oriunda Haspurga comes coniunx postulaverint, ut devotum nobis Bernadum Pelasium, plebanum s. Nicolai in Saldenhoven, et legitimos successoros in eandem plebaniam — perpe-

*) Jaksch : Mon. Car. III.

**) Zahn : Urk b. III.

***) Orožen : Bistum Lavant III./151.

*****) Vovbržan ?

tuum archidiaconum s. sedis Aquileiensis inter Dravae et Savae fluxum constitutorem — sicut et omnes legitimos successores, — dummodo idonei sunt.

(Prevod: „Mi Gregor, po milosti božji patrijarh oglejski, želimo, da izvedo in vzamejo na znanje vsi to-le: Ker sta me že večkrat prosila čislani sin in znameniti mož Henrik grof Celjski in Elizabeta, njegova soproga, rojena grofica Habsburška, in sedaj zopet ponavljata prošnjo, da bi imenoval našega udanega Bernarda Pelazija, župnika pri sv. Nikolaju v Vuzenici, in njega zakonite naslednike pri tej župniji . . . za stalnega arhidiakona Oglejskega patriarhata za ozemlje med Dravo in Savo, . . . ugodimo tej prošnji in postavljamo njega kakor tudi vse zakonite naslednike, dokler bodo za to službo sposobni, kot trajne arhidijakone.“)

Vuzeniška kronika navaja letnico 1307, — kar pa ni pravilno (najbrže napačno prepisano), temveč se mora pač glasiti 1267, — in pravi, da je bil Pelasij potem opat samostana sv. Udalrika. Slomšek je mnenja, da je bila to le titularna opatija, s katero so še posebej počastili arhidiakona.

Bržčas za Pelasijevega župnikovanja je bilo, ko sta se prepirala Kolon III. Vuzeniški in Berengar, šmartinski župnik zaradi patronata nad cerkvijo sv. Nikolaja v Vuzenici. Listina od 26. avg. 1265, ki jo je dal izstaviti v tej zadevi oglejski

patrijarh Gregor, nam pove, da se je stvar uredila tako, da je patronat (dobil ali) obdržal Kolon (bržčas kot zemljiški gospod), dati pa je moral zato Berengarju dohodke 3 mark, in sicer 1 marko „in monte Wisnik“, ostali 2 marki pa v desetini in sicer od 24 kmetij „in monte Grez“.

1270

Joannes (Herner?) V. K.

1278

Ditmarus (III.) plebanus. Nahajamo ga kot pričó na dveh marenberških listinah, in sicer 6. julija 1278 in 27. feb. 1279. Skupaj ž njim pa se tukaj pojavijo prvič tudi kaplani, in sicer na prvi listini dom. Ulricus sacerdos de predicto loco, (namreč v Vuzenici), dom. Leonhardus, d. Mainhardus, d. Ulricus, d. Haidenraicus capellanus, torej 5 kaplanov, in za njimi še gospod Vuzeniški Kolon III.; na drugi pa: frater Chuno in Ulricus sacerdos.

1289-1310

Verijand, postal potem opat samostana sv. Pavla v Labodski dolini in pozneje namestnik koroškega vojvode. V Vuzenici ga zasledimo kot pričó na raznih listinah v letih od 1289 do 1305, bil pa je tu bržčas do 1310. O njem pravi P. Trudbert:*) „Cum munere pastoris animarum in Saldenhoven optime fungeretur atque ingenii viribus maxime valeret, variis etiam modis monasterio s. Pauli voluntatem probasset suam, postulatus a monachis defuncto Rudolfo successit, sine dubio prius impe-

*) „Historia monasterii s. Pauli.“

trato Patriarchae Aquileiensis consensu. Henricus dux Carinthiae admiratus eius prudentiam atque in rebus tractandis dexteritatem, Vicedomum Carinthiae ac Carniolae postea constituit.“

(Prevod: „Ker je službo dušnega pastirja v Vuzenici izborno opravljal in slovel kot izredno duhovit mož, in ker je samostanu v Št. Pavlu tudi na razne načine izkazal svojo naklonjenost, je na prošnjo konventa postal po smrti (opata) Rudolfa njegov naslednik, nedvomno s predhodnim dovoljenjem oglejskega patriarha. Henrik, vojvoda Koroški, ki je občudoval njegovo modrost in spretnost v uradnih poslih, ga je pozneje postavil za vicedoma (svojega namestnika) Koroške in Kranjske.“

To kratko sliko nam podaje o njem p. Trudbert Neugart; iz listin pa zvedemo še tole: 1289 je pečatil neko listino za marenberški samostan skupaj s Henrikom Viltuškim, akt se je izvršil v Vuzenici, najbrž pri župniku, 1295 je bil zopet priča za marenberški samostan, ko je grof Ulrik Vovbrski nunam podelil prostost mitnine v Dravogradu; leto nato zopet v družbi Ulrika Vovbrskega v Pliberku (LAG 1502^a). Nahajamo ga potem še l. 1303. kot pričo dogovora med Henrikom de Hohenlohe in šentpavelskim samostanom, leto nato pa kot razsodnika v neki zadevi za šentpavelski samostan,

ki je bila sporna s Koroškimi vojvodami. — Kakor vidimo, je bil Werianđ že ta čas v ozkih stikih s šentpavelskim samostanom; in še o letu 1305 zveemo tudi iz šentpavelskih listin, da je daroval (šentpavelskemu) konventu 11 mark letnih dohodkov v labodski dolini in pri Ribičju in Vižingi, dalje 10 mark v čistem srebru in še 9 mark za mizo sam. bratov, poleg denarja pa tudi 165 meric žita proti temu, da se sprejme njegov sorodnik Nikolaj kot sobrat v samostan, in da se tudi njega (Verijanda) pokoplje slovesno v samostanu. — Bržčas ta velika radodarnost je bila poleg odličnih zmožnosti tudi vzrok, da so ga leta 1310. (ali 1311.) izvolili za svojega opata, čeprav je bil iz one strani Drave (oglejskega patrijarhata), vendar zadevno dovoljenje ni bilo težko dobiti. Kot opat je vladal štiri leta in umrl 24. junija 1314.

Za tem navaja kronika kot župnika „Bengerdus Colonus de familia Saldenhofensi.“ Ako je bilo pisano v listini, iz katere je to posnel Jamnik, tako, potem je ta župnik bil rodom Vuzeničan; dvomimo pa o točnosti prepisa. Najbrže se je pač glasilo „Bengerdus Collonis F.(ilius) de Saldenhoven“, toraj iz rodbine gospodov Vuzeniških. Potem bi bil pojasnjen, kakor to domneva tudi že Slomšek, postanek grba na prvem podporniku, da je namreč on dal prizidati sedanji prezbiterij

in kot vidno znamenje tega čina vzdal svoj grb.

- 1315 **Joannes, viceplebanus.** Znan nam je le iz ene listine, glasom katere je pokopal nekega (neimenovanega) moža pri cerkvenih vratih v Vuzenici, ga je pa moral dati zopet izkopati in prepeljati v Marrenberški samostan, ker je umrli želel biti tam pokopan. (Ukaz bamberskega škofa Wulfinga, LAG 1717^c).

- 1323 Kako bogata je bila oni čas vuzeniška župnija, nam priča dejstvo, da je moral glasom neke listine od 23. decembra 1323 plačati vuzeniški župnik po nalogu papeškega prokuratorja kardinala Marcellija za papeškega legata prispevek 3 zlate marke in 32 denarjev, kar bi izneslo v naši današnji valuti blizu Din 100.000^{!*}

- Kot naslednik se imenuje **Manrus Hosner** (brez letnice), ki je postal potem opat benedikt. samostana v Gornjem gradu (?). Ta je dobil od oglejskega patriarha pooblastilo, deliti nižje rede („habeus omnem plenitudinem et potestatem propter collationem ordinum“). V. K.
- 1328/35 **Simon (Lunarius?)**. Poznamo ga iz dveh listin; prva je izdana v Huminu 30. jun. 1328 (LAG 1971^b), glasom katere je imenoval Simon za svoja pooblaščenca za iztirjanje nekih dolgov vikarja (bržčas vuzeniškega) Petra Mora in župnika de

* Listino navaja Slomšek in je v videmskem arhivu, prepis LAG št. 1917^b.

- Laude, druga pa nam pove, da mu je dovolil patrijarh, da je smel za tri mesece zapustiti svojo (vuzeniško) župnijo. (LAG 2079^c, 25. feb. 1335.)
- 1337 **Ortolf** presbyter (duhovnik). Bil je iz Vuzenice premeščen kot župnik v Brnco pri Podkloštru (Koroško).
- 1356/57 **Petrus**, plebanus plebis in Seldenhoven. O njem so ohranjene štiri listine, tri datirane 26. feb. 1356 in ena 24. feb. 1357. Iz teh zvemo, da je bil oni čas v Vuzenici sholast (morda učitelj?) Osvald in je moral župnik Peter iztirjati zanj neke dolgove od bistriškega župnika Ulrika. Župnik Peter je imel tudi sitnosti z Rainbertom iz Vuzenice zaradi nekega travnika, katerega je Petrov prednik prodal svojemu sorodniku Rainbertu za premalo ceno (!! morda je ta prednik bil oni Bengerdus, o katerem smo prej slišali?!) Isti (Peter) je dobil tudi 1356 od patrijarha dovoljenje, da se sme za kratek čas oddaljiti iz svoje župnije, naslednjega leta pa se mu je dovolilo bivanje izven župnije kar za dobo dveh let. Smatrati ga moramo torej kot vuzen. župnika najmanj do leta 1359.
- 1369-1401 **Ulrik Ungerl**. Kakor nam je že znano, (glej „Vuzenica v sred. veku“ str. 19), je podelil Kolon V. Vuz. temu župniku nižje sodne pravice (5. avg, 1369). Leta 1374. se je pritožil v Ogleju proti njemu (stvar spora samega ni navedena) nam že znani Rainbert iz Vuzenice (LAG 3195^a);

župnik Ulrik pa se vabilu patrijarhovega generalnega vikarja, da mora priti v Oglej k razčiščenju spora, ni odzval, zato so ga pozvali 22. avg. istega leta drugič pod pretnjo stroge kazni, da pride v Oglej se zagovarjati. Kako je zadeva iztekla, ni znano. Vemo tudi že (glej „Vuzenica“ str. 25.), da je bil ta Ulrik soustanovitelj beneficija pri cerkvi Matere Božje na Kamnu (1383) in da je imel pravico potrditve in vmeščenja beneficijata. 1391 je prodal dominikankam v Marenbergu svojo lastno kmetijo na Radeljnu za 15 funtov. Tudi o dveh Vuzeničanih, ki sta bila za njegovega pastirovanja bogoslovca v Trstu, smo že slišali („Vuzenica“ str. 37). Januarja 1401, bržčas na smrtni postelji, je zapustil še v zveličanje svoje duše Kapitlju v Oblay-u (? Ogleju?) neke posesti pri Pürkhofu, Spodnji Cirknici in Spod. Ražeku.

1401 Se omenja Henrik kot župnik v Vuzenici (priča na neki listini).*)

1413 Georg de Watsch. Oglejski generalni vikar Nikolaj pozove (15. marca 1413) Jurija, da se mora dati ordinirati po kaničnih predpisih (LAG 4518^d). Ta župnik torej ni bil še posvečen duhovnik, temveč kak odličen plemenitaš, ki se mu je župnija podelila „ad usufructum“, da bi užival dohodke župnije, kakor na pr. vsleje tudi škof Enej Silvij v Starem trgu; imeti

*) Muchar, Gesch. d. Stmk. VII.

- in plačati pa je moral zato v Vuzenici svojega vikarja, ki je opravljal zanj vse duhovniške posle. — Še l. 1414. se omenja v Vuzenici župnik Jurij**), ki je bil priča nekih darilnih in potrdilnih pisem oglejskih patrijarhov celjskim grofom. Da-li pa je to isti Georg de Watsch, ali že Jurij Meberbel, se seveda iz samega krstnega imena ne da ugotoviti.
- 1414
- 1428 **Jurij Meberbel.** Celjski grof Herman mu potrdi nižje sodne pravice, katere je Kolon V. Vuz. podelil vuzeniški župniji.
- 1478/86 **Jurij Lebeker.** Imenuje se prvič 11. marca 1478 v pritožbi Martina, župnika v Slovenjgradcu, da si je (Jurij) prilastil neke važne tamkajšnje listine (morda je bil preje župnik v Starem trgu?) nekega kardinala na papeža Pija (LAG 7697^d). Iz druge listine, izstavljene že dan nato, zvemo, da je bil takrat v Vuzenici vikar Pavel Pildauer, da je bil dolžen župniku Lebekerju neko vsoto ter se mu (vikarju) je zato sekvestriralo vse imetje (LAG 7698^e). Važna za Vuzenico je listina oglejskega generalnega vikarja Bucija de Palmulis z dne 20. maja 1478, s katero imenuje Jurija Lebekerja za arhidijakona Gornje Koroške in izloči Vuzenico, vikarijat v Ribnici in podružnice „cum vicario et capellanis membrisque et partibus omnibus annexis“ iz jurisdikcije savinjskega arhi-

**) Muchar, Gesch, d. Stmk. VII.

dijakonata in jih za dobo Lebekerja kot arhidijakona prideli distriktu Gornje Koroške (!). Leta 1486. zvemo, da je bil kaplan in beneficijant pri Devici Mariji na Kamnu Bulfing; ker svojih dolžnosti ni hotel izpolnjevati in ni hotel ostati pri svoji cerkvi, ga je generalni vikar Bucij discipliniral in mu naložil 10 mark kazni. Iz druge listine izstavljene istega dne (25. okt. 1486), zvemo, da je Lebeker „doctor decretorum“ in pa „rector par. ecclesiae“ v Vuzenici. Pritožil se je bil namreč v Oglej, da se je pri Devici Mariji na Kamnu pobiral po nedeljah offer, od katerega pa se njemu ni nič odrajtalo, čeprav je imel pravico do $\frac{1}{3}$ dohodkov. Cehmoštrom se je nato strogo naložilo pod kaznijo izobčenja iz cerkve, da dajo župniku, kar mu gre.

1505 Štefan Kegljar (vikar) znan samo po imenu. V. K.

Kakor vidimo, je vrsta dušnih pastirjev do tega časa precej nepopolna; toda Bog pomagaj, zadovoljni moramo biti, da se je ohranilo toliko. Zato je pa vrsta župnikov od l. 1555. naprej skoro brez vrzeli.

1508-26(?) Valentin Faber (Kovač?), komendator vuzeniške in konjiške župnije, arhidijakon. Da-li je ta prišel odtod kot prošt v Dobrlo vas ali je bil prošt že prej in je kot tak dobil župniji Vuzenico in Konjice, iz vuzeniških listin ni bilo razvidno. Vsekakor je bil menda do 1526 tukaj župnik.

Vuzeniški cerkveni urbar iz leta 1526. (prepis v „Protocollum II.“ fol. 78—84) pravi namreč uvodoma: „Urbarium alles des derzeit bewusten und befunden s. Nicolai Gottshaus der Pfarr Saldenhoven Güter etc., weliche auf der Kgl. Maj. H. H. Ferdinandi etc gemessen befehl von dem löbl Landtsvizd. Ambt in Steyer . . . über weilend des wollerwürdig und andächtig Herrn Valentini Fabri, Probst zu Eberndorf, Pfarherrn und Erzbristern zu Saldhoven, Administratoren zu Gonobiz, Herrn Adamo Adaquatico, jezt volrechtig installirten Pfarherrn und Erzbristern zu Saldoffen gegen Revers . . . eingeaantwort und übergeben worden.

Actum Grätz den 24. Tag Aprillis des 1526 jahrs.“

Je torej vprašanje, kako naj se to ujema s trditvijo Dr. Stegenška: „Dekanija Konjiška“ str. 47. Isti je namreč našel v virih o V. Fabru te-le podatke:

1496-1509 V Konjicah kaplan 1478, potem vikar. L. 1496. mu je dal papež Aleksander VI. še župnijo v Vuzenici z letnimi dohodki 16 mark srebra kot komendo; za imenovanje je plačal 33 zlatnikov. Kot komendantor je imel dolžnost, skrbeti za dotično župnijo in na lastne stroške vzdrževati sam svojega namestnika za dušeskrbstvo, nasproti pa so bili vsi župnikovi dohodki njegovi. L. 1497. je postal prošt kapitlja v Dobrli vasi, ohranil pa je poleg vuzeniške

župnije tudi konjiško kot komendo in zraven arhidijakonske časti za savinjsko dolino je prejel tudi arhidiakonot nad junsko dolino. Umrl je (baje) 27. jun. 1509 (!) — pa najbrže ne v Konjicah, ampak v Dobrli vasi; zato tudi kdo ve, kdo ima prav; letnica 1526 v vuzeniški kroniki se pa potem morda nanaša na vikarja Andreja Urbasa, da je Adakvatik od tega prevzel župnijo.

— 1526

1526-1555 **Adam Adakvatik.** (Povoden?), obenem administrator pri sv. Pankraciju v Starem trgu. Bil je župnik vuzeniški in obenem beneficijant D. M. na Kamnu, ter arhidijakon celjskega okrožja. O njem si Jamnik in Slomšek nista edina; vsak je menda imel druge listine v rokah. Prvi pravi, da je umrl l. 1555., drugi pa, da je še na neki kupni podgodbi (vuzeniški namreč) podpisan l. 1585.; prvo kakor slednje je pa netočno, prvo ker je umrl l. 1593. v Konjicah*), drugo pa, ker bi se morala prav glasiti letnica 1535, — ker bi bil sicer moral biti 59 let župnik v Vuzenici, zasledimo ga pa itak že l. 1580. v Konjicah.

Iz Adakvatikovega časa sta nam ohranjena dva vizitacijska zapisnika, prvi iz l. 1528. (v sekovskem škof. arh.) pravi, da je bilo v Vuzenici 450 obhajancev, na Muti 400, v Marenbergu 200 in v Breznu 400. Drugi iz l. 1545. (v Krškem škof. arhivu) je nekoliko obširnejši in pove,

*) Glej Stegenšek „Dekanija Konjiška“.

da ima vuzeniška župnija 4 podružnice: Sv. Danijela, Sv. Janeza, Sv. Primoža in Sv. Vida, ter 2 kaplaniji (beneficija): D. M. na Kamnu in Sv. Sigmonda pri župni cerkvi. Obhajanih je bilo 1450 ljudi. Odcepljena je fara Sv. Jerneja v Ribnici, katere zavetnik je cesar oziroma vsakokratni graščak v Vuzenici, konfirmator pa vuzen. župnik. Ima 2 podružnici Sv. Lenarta in Sv. Bolfenka; obhajancev okoli 300.

L. 1542. je odstopil Adakvatik kaplanski beneficij pri D. M. na Kamnu Jerneju Wildpacherju in mu dal najbrž tudi administracijo vuzeniške župnije. Kakor o Fabru bodo menda tudi podatki o Adakvatiku nekoliko netočni; kajti če se poleg vuzeniških tudi Stegenškovi podatki pravilni, potem bi bil ta mož od 1526—1593, torej 67 let župnikoval (!!!); kje pa so še eventualna kaplanska leta! — Torej bi bil moral postati okoli 100 let star, kar pač ni izključeno, pa je z ozirom na njegovo lahkoživost manj verjetno. Adakvatik in Wildpacher sta namreč zapravila večino vuzeniškega župnijskega premoženja. Posebno slednji je zastavil mnogo podložnikov gospodu Ivniškemu, (ki je bil grajski zajemnik v Vuzenici), prodal je dva vinograde v Limbušu za par dukatov, deželnega davka pa ni plačeval. Marnberški grajski zajemnik Nikola pl. Gall je imel od vuzeniške župnije 33 podložnikov. Tako je

— 1557 Wildpacher l. 1557 zapustil Vuzenico popolnoma obubožano.

1558-1589 Naslednik Krištofor Ratar se bridko pritožuje pri nadvojvodi (l. 1560.), da je Wildpacher zapustil poleg obubožane župnije še dolgove: na župniji 553 fl in na beneficiju D. M. na Kamnu 406 fl, da zato nobeden kaplan noče tega beneficija več; tudi beneficij sv. Sigismunda (pri farni cerkvi) hočejo radi zadolženja rubiti, poslopja da so tako zanemarjena, da nima on z duhovniki in služinčadjo nikjer zavetišča. Prosi za odpomoč; farani so podprli njegovo prošnjo, toda uspeha ni bilo.

1589-1601 Mihael Schiningin. Ob nastopu tega župnika je bil tudi župnijski mlin (danes Pinter mlinar) v lasti gospoda Ivniškega, ki je pustil, da je šlo vse v nič. Ko je l. 1589. prišel nov graščak Matija Aman pl. Amansek, je Schiningin temu mlin popolnoma odstopil za razne dobrote, katere mu je Aman takrat izkazal; potem (1600) pa je ta bil velik nasprotnik župnikov. Župnik je župniji pridobil nazaj zopet precej podložnikov, odkupil tudi cerkveno njivo v Dravčah od tržana Merta Haiderstreiterja, nadalje je — že od preje — gospodu Francu iz Dobrne za 1000 fl zastavljene poddanike in posestva rešil za isto vsoto. Pritožil se je radi svojih podložnikov, kateri so bili zastavljeni graščaku Amanu, na nadvojvodo, češ, da Aman tako slabo

ravna ž njimi, da mu hočejo uiti; pritožba pa ni imela nikakega uspeha. — Kakor je videti, je bil dober gospodar — Jamnik ga imenuje „vir eximius“ (izvrstnega moža).

1601—12 **Blaž Paulitius** (Pavlič). V. K.

1612—19 **Matija Grundenius**. Tudi ta se pritožuje, da mora z enim pomožnim duhovnikom v siromašnih razmerah tukaj živeti edino od štolnine, medtem ko je bilo v prejšnjih časih po sedem duhovnikov, ki so vsi dobro izhajali. Poroča tudi, da je davčni zaostanek že od l. 1602. narasel na 2367 fl in da so vsi (?) cerkveni podložniki zastavljeni. Na njegovo pritožbo je bil določen 26. avg. 1616 Krištof Moric pl. Hartenstein, posestnik grada na Muti (NB. Slomšek pravi sicer: „des alten Kienhofen“, menjen je pa najbrže današnji grad Kienhofen, ki takrat še ni več kot dobrih 50 let obstojal), naj preišče zadevo z Amanom; kakor se kaže, je bil potek preiskave za župnika ugoden.

1619—28 **Gašper Trauniker**. Po smrti graščaka Amana (ml. 1618) je ta župnik zastavljene podložnike od Amanovih dedičev za 250 fl zopet odkupil. L. 1621. se Trauniker ob enem tudi imenuje župnik pri Sv. Martinu (pri Slovenjgradcu).

1628—29 **Ioannes Scholle**. V. K.

1629—32 **Mihael Aicher**, theologiae bacalaureus. Ta je prepustil tržanom vsa župnijska

zemljišča za dobo svojega življenja, (menda le pastirovanja).

1632 **Jurij Kačič**, preje župnik v Vučinju, se je že preselil z vsem pohoštvo v Vuzenico; ko pa je slišal in videl, kako zadolžena je nadarbina, jo je brž zopet odkuril, proseč premestitve „iz zdravstvenih ozirov“.

1634—44 **Gregor Tavčman**. Za njegovega pastirovanja so po 100 letih zopet nastopile bolj urejene razmere v cerkveni nadarbini. Pravdal se je z Matijo Haidom, graščakom puhensteinskim, ki je brez pravice posegel pri nekem žegnanju v Ribnici 24. avg. 1636 vmes in razgnal veseljake, potem radi vmešavanja v desetinske pravice na Višnji gori (danes Št. Janž) in radi napada graščakovega oskrbnika Jakoba Adata na vikarjeve ljudi v Ribnici. Tudi je imel sitnosti radi nekega podložnika beneficija D. M. na Kamnu po imenu Laderz, ki se je pritožil pri arhidijanu v Celju, da so ga nagnali s posestva. — Tavčman je umrl 16. maja 1644 in je pokopan v prezbiteriju na epistolski strani.

1644—64 **Jurij Križaj**, doctor theologiae, Goričan. Ko je prišel v Vuzenico, je takoj ukazal voditi krstno knjigo, ki je še ohranjena. Potegoval se je za arhidiakonat celjskega okrožja in ga tudi dobil. — 1646. so se ribniški kmetje uprli proti tamkajšnjemu vikarju Gabrijelu Pompeju, ga dolžili, da

bere popoldne mašo in da je kriv, da jim je že tri leta zapored toča vse pobila, mu odvzeli cerkvene ključe in ga nagnali iz Ribnice. Križaj se je pritožil radi tega nasilstva in so bili uporni kmetje od svojih zemljiških gospodov kaznovani in sicer voditelji na en štrtinjek vina, drugi pa so morali plačati po eno tele ali po en cekin in so morali prositi vikarja odpušcanja. Za Križajevega pastirovanja je sezidal Mihael pl. Thumersfelden novi grad (štok); isti je tudi posredoval pri grajskem zajemniku Ivanu Kometerju pl. Trübein, da je župnija dobivala od svojega vinograda pri Fali, ki ga je dobil še Aman v najem, pa ga je sedaj (l. 1663.) imel marnberški samostan, od tega letno en štrtinjek vina za maše. — Jurij Križaj je umrl na dan pred Veliko Gospojno (14./8.) 1664, pokopan je v prezbiteriju na evanjeljski strani. Sledil mu je brat: **Jakob Križaj**, doctor theol. L. 1666. je dal napraviti glavna oltarja pri D. M. na Kamnu in pri Sv. Janezu, prihodnjega leta pa je pretil P. Lenz v Celovcu srednji zvon in mu dal napis: „A fulgure et tempestate libera nos Deus noster. Renovata sub doctore Jakobo Chrysai, parochi loci. S. Nicolaë et Paule, orate pro nobis“ („Groma in nevihte nas reši o Gospod. Prenovljen za dr. Jakoba Križaja, župnika tukaj. Sveta Nikolaj in Pavel, prosita za nas.“) Iz leta 1668. je vuzeniški opravilnik,

1664—83

ki ga je vpisal na zadnjih straneh v krstno knjigo kaplan Koruza. Latinsko in slovensko besedilo opravilnika prinašam na koncu „cerkvene zgodovine“. Jakob Križaj se je tudi moral tožariti z gospodo puhensteinsko in marenberškim samostanom radi krivic, ki sta jih imenovana delala župniku pri nekaterih župnijskih podložnikih. Najzanimivejša iz tega časa pa je menjalna pogodba med Jakobom Križajem kot vuzeniškim župnikom z ene in Wolfom Maksom baronom Ivniškim z druge strani, sklenjena v Gradcu l. 1672., te-le vsebine: Gospod Ivniški prepusti vuzeniškemu župniku dole navedene podložnike: Urbana Pelzla (tržana in sodnika*), Matijo Schrainer-ja (tržana*) Lorenca Petelina (pri Sv. Primožu), Žvikarta (p. d. Sabodin pri Sv. Primožu) in Urha Železnik (pri Sv. Antonu), razen tega še svoj delež na ribolovu v Vuhreščici in Velki; zato pa dobi: podložnika Jurija Lindnerja v Burgstalu, Jerneja Schusterja v Žagi, Hansa Brudermana v Ivniku in Lovrenca Šareta pri Sv. Jerneju; nadalje obljubi vuzeniški župnik, da bode za prepuščen ribolov bral vsakih 14 dni eno mašo za obitelj Ivničanovo, 31. oktobra pa bo imel svečano mrtvaško opravilo. — L. 1679. je postal Križaj arhidiakon celjskega okrožja. Pobotal se je tudi z marnberškim samostanom v toliko glede za-

*) v Vuzenici.

vetniških pravic pri marnberškem podložniku Kropivniku, da se je sporazumno sklenilo sezidati na hribu cerkev na čast sv. Antonu in sicer da samostan zemljišče za cerkev, farovž, pokopališče itd., prisodi pa se mu zavetniška pravica. Z zidanjem cerkve se je začelo l. 1681. (le par let za Vuhredom, kjer so tudi že za Križaja začeli zidati prvo cerkev). — Jakob Križaj je bil tih, marljiv, kreposten in zmožen, toda vedno rahlega zdravja, po mnenju sodobnikov „ad altiora vocatus“ (sposoben za višje dostojanstvo). Umrl je 3. aprila l. 1683. in je pokopan poleg brata pri oltarju na epistolski strani.

1683—99 **Adam Seb. Klemenčič**, doctor theol., protonotarius apostolicus. Preje je bil 6 let župnik v Rogatcu in se je jeseni 1683 preselil v Vuzenico. Od tega naprej imajo vsi vuzeniški župniki naslov „nadžupnik“. Naložil je takoj ob prihodu posebno knjigo, kamor je vpisoval vse posestne izpremembe kakor tudi druge važnejše dogodke; iz te knjige na pr. izvemo, da se Gortinčani bili večji del podložniki vuzeniške župnije in da je 23. 2. 1688 izbruhnil tam požar, ki je vpepelil Urihovo, Oničevo, Kusterjevo in Korpovo: L. 1695. se je Klemenčič tožaril s samostanom marnberškim radi 14 spornih točk. Zanimiva med njimi je ona, ki se tiče zavetništva pri Sv. Antonu. Dosegel je toliko, da je ostalo „in suspen-

so“, ker se je Križajeva pogodba sklenila brez arhidiakonovega privoljenja. Pridobil je cerkvi tudi tri nove podložnike: Strdie-
na, Maleja in Hudernika (iz Ribnice). — Ker je že dalj časa bolehal za podagro, je l. 1698. prepustil nadžupnijo svojemu bratu Tomažu, se l. 1699. preselil v Majšperk in umrl tam 13. 6. 1700, 50 let star; pokopali pa so ga v Vuzenici 15. 6. pri glavnem oltarju na epistolski strani.

1699-1703 **Tomaž Franc Klemenčič**, doctor theol., je bil že preje pod svojim bratom tukaj 12 let vikar. — Dne 21. junija 1700 so prišli nadžupnijo nadzirat vicedom celjskega okrožja grof Rudolf Wagensperg z dvema tajnikoma, služinčadjo in 7 konji ter arhidiakon Andrej Graf z dvema tajnikoma, služinčadjo in tudi s 7 konji, katero vizitacijo sam Klemenčič imenuje „eine zu kostspielige u. ungewöhnliche“. Neki Kupnik se je tej komisiji pritožil, da zahteva nadžupnik previsoke takse za zadnja tolažila; Klemenčič pa pravi, da to ni res, temveč da se vedno ravna po premoženjskih razmerah; sploh pa da se kmetom ne sme vse verjeti, kajti marsikateri jadikuje, da nima nič, po pogrebu pri sedmini pa zapijejo potem kar po 5—6 fl (takrat ogromna vsota!) Prednica v Marenbergu Marija Suzana se je tudi pritožila, da je Klemenčič slab sosed, ki ji hoče odvzeti zavetništvo pri Sv. Antonu in da slabo opravlja službo

božjo pri kapeli sv. Jurija v vuzeniškem gradu*). Komisija, ki je zadevo preiskala, pa je dala prednici znati, da naj raje sama bolj gleda na grajsko kapelo, skrbi za olepšavo in odstrani hlev pod kapelo, da smrad duhovnikov ne bode oviral pri opravilu. — Klemenčič je za cerkev nakupil tudi neki mlin pri Mariboru in vinograd v Kamnici za 3.000 fl in ji podaril podložnika Krem-laka. Umrl je za jetiko v Mariboru, (kjer je bil menda doma), dne 24. 10. 1703, 43 let star, pokopan pa je v Vuzenici poleg svojega brata. Ustanovil je v svoji oporoki beneficij Naše Gospe pri župni cerkvi v Vuzenici, — o čemer pa poslej.

1704—14 Sledi mu Viljem grof Leslie, škotski plemenitaš, ki ga je inštaliral v Vuzenici dne 13. 7. 1704 ruški župnik Štefan Jamnig. Leslie je s 23. letom dokončal teološke in filozofske študije v Rimu, bil poklican potem kot učitelj na univerzo v Padovi, pa te službe najbrže ni nastopil. Naha-jamo ga kot župnika v Heidenreichsteinu (pasovska škofija), in potem kot opata Naše Gospe v ostrogonski škofiji, odkoder je prišel v Vuzenico in bil imenovan za arhidiakona celjskega okrožja, katero služ-bo pa je izvrševal mesto njega Štefan Jamnig. Bil pa je le malo v Vuzenici in so njegov posel tukaj izvrševali vikarji,

*) Vuzeniški grad je namreč od l. 1663 bil last marnberškega samostana.

ker so njega mnogo pošiljali po diplomatskih poslih v razne kraje. Prvi vikar je bil Štefan Hanžič, potem Matija Lampreht in za tem je bil Ivan Wraniel župnijski administrator. Dne 6. marca 1712 je postal Leslié kot titularni škof argenski koadjutor v Trstu; kot tak je delil na binkoštno nedeljo 1712 (15. maja) v Vuzenici birmo 3.026 birmancem in 28. maja v Rušah 5.628 birmancem; za mašnika je tudi posvetil tisti čas v Vuzenici Andreja Plibica. — Za mnoge zasluge mu je podelil cesar l. 1714. proštijo v mestu Ardaker v Avstriji. L. 1716. je postal škof v Vacu na Ogrskem in l. 1717. škof ljubljanski; kot tak je l. 1727. tam umrl v starosti 76 let. Bil je kot vuzeniški nadžupnik zadnji tukajšnji arhidiakon.

1714—42

Že l. 1714. mu je sledil kot nadžupnik v Vuzenici Štefan Jamnig, mož, ki ima tako za cerkev in prebivalstvo kakor za ohranitev spominov na stare čase vuzeniške župnije poleg Slomška največje zasluge. Narodil se je l. 1665. v Rušah, postal doctor theol. in bil ordiniran l. 1690. na Dunaju; prvo službo je dobil kot spovednik v ženskem samostanu v Studenicah, nato pa je postal mestni kaplan v Slovenski Bistrici. Leta 1702. je prevzel župni vikarijat in vodstvo „akademije“ (gimnazije) v Rušah. V priznanje dela in zmožnosti je postal kmalu „protonotarius aplicus“, potem še „comes palatinus“

(papeški grof) in „aureati palatii eques“ (vitez zlatega gradu). Leslié mu je l. 1704. prepustil tudi še arhidiakonat, katerega je upravljal do l. 1715. Kot vuzeniški nadžupnik je bil inštaliran 28. aprila 1715. — Zanimiva je ta-le zgodba: dne 16. junija 1716 (bila je sobota) je prišla čez Pernice nevihta, kakršne najstarejši ljudje niso pomnili. Vlekla se je čez Sv. Daniela ter Pohorje na Konjice in čez Donačko goro na Hrvatsko. Lilo je v potokih, vmes pa je padala toča, ki je vse pobila; potok Reka je tako narastel, da je odnesel dva tovorna voza s konji vred v Dravo. Drugi dan — v nedeljo — je pridigoval v Trbonjah kaplan Jakob Jamnik o pravični kazni božji. To je šentdanielske kmete tako razljutilo, da so čakali po maši kaplana pred cerkvenimi vratmi, da se maščujejo nad njim, češ, da jim je on to škodo priželel. Na srečo je moral kaplan takoj po maši z najsvetejšim k bolniku. Dne 2. julija pa pridejo kmetje k nadžupniku Štefanu Jamniku in zahtevajo od njega povračilo škode in odstranitev kaplana, sicer bodo zaprosili za drugega nadžupnika. Jamnik se jim je umaknil v cerkev, pa tudi tja sta mu sledila Galun in Taušl in sta se znesla nad njim. Jamnik se je radi tega pritožil na zemljiško gosposko, ki je privedla oba kmeta potem v Vuzenico in sta morala javno prositi nadžupnika odpuščanja. —

Jamnik je zlasti mnogo storil za olepšavo cerkve, o čemer bomo pa še slišali pri opisu cerkve*). Ako še preje ni obstajal, je gotovo on uvedel (najbrže pa le oživil!) zaseben šolski pouk, ker nahajamo za njegovega naslednika kar tri primicijante. Bral je tukaj tudi 11. junija 1740 zlato mašo. Začetkom oktobra 1741 se je zopet preselil na dom v Ruše, določivši za administratorja Jožefa Majona. Tam je umrl 24. sept. 1742 in je bil 25. prepeljan v Vuzenico, kjer leži pokopan pri glavnih vratih.

1741—44 **Jožef Majon**, administrator.

1744—78 **Ferdinand Khillau pl. Ehrenstein**. Rodil se je 3. 5. 1703 v Celju, bil 3 leta župnik v Loki pri Laškem (?) in nato 21. sept. 1744 inštaliran kot vuzeniški nadžupnik. Skupaj s šentmartinskim nadžupnikom Schröbingerjem je bil nekaj časa eksaminator pri župnijskih konkurzih (izpitihi). — Leta 1749. so popisali in uredili na cesarsko povelje vse dohodke in izdatke župnikov, pri nas pa tako pomanjkljivo, (kakor je konstatiral Slomšek), da bi bilo boljše, če bi bilo ostalo pri starem. Vrh tega je bil Khillau — čeravno (ali ker!) učenjak pač slab gospodar. V njegovem času so l. 1751. opustili oglejski patriarhat in ustanovili dve nadškofiji: videmsko in goriško; pod slednjo je prišla naša nadžupnija. — Iz raznih aktov je videti, da oblasti Khil-

*) V delu „Vuzenica — topografija“.

lau-u niso bile naklonjene, vzrok pa se ne da dognati. Moral se je pravdati tudi z mutskimi tržani radi polja, ki so ga ti imeli od vuzeniških župnikov v najem, ker so si ta polja prilastili in razprodali. Zanimivo iz njegovega časa je to-le: leta 1771. je dobil od oblasti nalog, da ima sestaviti operat o početkih, dotaciji in dolžnostih tukajšnje župnije. O tem operatu, ki je shranjen v nadžupnijskem arhivu, pravi Slomšek doslovno: „er entwirft darüber ein klägliches Bild“. — Za njegovega pastirovanja sta bila izločena od župnije matice s cesarskim dekretom od 25. maja 1759 vikarijata Trbonje in Sv. Anton. Khillau je dal napraviti tudi leta 1761. (prejšnji) križev pot, potem ono veliko sliko „Krista polagajo v grob“ in oltar sv. Helene. Umrl je 27. aprila 1778 v 75. letu starosti kot zlatomašnik. Pokopali so ga zunaj cerkve pri vratih v sakristijo; ker pa ni tam nikakega kamna (in ga menda vobče ni bilo), se ne ve točno, kje. Bil je doctor theol., nadškofijski konzistorijalni svetovavec in protonotarius ap̄licus. Za njegovega pastirovanja so primicirali tukaj trije domačini, Jamnikovi učenci:

Pavel Saurer, (sin tržana), na Kamensko nedeljo 1744 pri D. M. na Kamnu,

Jožef Gros, (sin tržana), 9. januarja 1746 v farni cerkvi, in

Janez Schimonz, (sin trškega sodnika), 17. avgusta 1756 v farni cerkvi.

V teh vidimo uspehe Jamnikovega dela.*)

1778-1819 Franc Mrak. Rojen v Idriji je bil 12 let kaplan v Majšpergu in nato 12 sept. 1778 imenovan kot nadžupnik v Vuzenico. — Kmalu po prihodu je dal predelati župnišče, ki ga je Khillau precej zemaril. Še v Slomškovih časih je bilo slišati pripovedko, da je šaljivec Mrak po zgotovitvi župnišča stopil k Khillauovemu grobu in rekel: „Sedaj pridi, stavec, pogledati, kako sem jaz popravil, kar si ti v nemar pustil“. In Khillau da je vstal iz groba in ga prosil, naj pusti mrtve v miru počivati, kajti oni so že v rokah božjih. Mrak je seveda silno prestrašen pobegnil v župnišče, prišel pa je kaplan, ki je spravil Khillaua zopet k večnemu počitku. Značilna je ta pripovedka v toliko, ker dobro karakterizira oba nadžupnika. — L. 1781. je dal Mrak zvišati zid Križeve kapele in dal celo cerkev pod eno streho, ker se je dotlej zdelo, kakor da sta prizidani dve cerkvi druga ob drugo. — L. 1783. je bilo po Jožefinski cerkveni reformi opuščениh mnogo cerkva, med temi tudi v Vuzenici cerkva sv.

*) Tudi Jakob Dietinger, Vuzeničan (sin trškega sodnika), je najbrže primiciral okoli l. 1775. v Vuzenici, bil potem kaplan v Rušah, l. 1779. v Vuzenici in nato v Marnbergu, tam umrl 24. decembra 1780, — ta pa ni več iz Jamnikove šole.

Florjana v sp. trgu in cerkev D. M. na Kamnu; slednja pa je na prošnjo prebivalcev, ki so se zavezali, da bodo sami skrbeli za njeno vzdrževanje, ostala, medtem ko so prvo nekaj časa uporabljali kot skladišče, dokler je niso podrli (okoli 1850) in tam sezidali sedanjo kapelico. Mrak je tudi predelal marsikaj v cerkvi: odstranil je oltar sv. Janeza in premestil tja sedanjo prižnico; dozdevno do tega časa iz sakristije ni bilo vrat v križevo kapelo, ker šele sedaj omenja kronika, da je dal Mrak steno predreti in napraviti vrata radi prižnice. Hotel je tudi prestaviti stolp iz sredine cerkve nekam drugam (pa kam le?), a tega mu oblast ni dovolila. Kronika dalje omenja, da je razsajala tukaj, zlasti pa v Soboti, kuga leta 1787. Istega leta so na novo uredili tudi roboto cerkvenih podložnikov in sicer tako, da se je namesto dela 768 rok in 10 dnevov voženj na leto to reluiralo na dajatev 37 fl 20 kr v protivrednosti v žitu. Prav takrat sta postali tudi dotedanji podružnici v Vuhredu in pri Sv. Primožu kuraciji. Leta 1789. so pridelili celjsko okrožje zopet solnograški nadškofiji in sicer lavantinski škofiji. Škof Vincenc grof Schrattenbach je Vuzenico še istega leta vizitiral in je bila naša župnija kmalu nato pri reorganizaciji škofije — najbrže tudi na podlagi ugodnega izida vizitacije — povzdignjena v dekanijo

v obsegu stare pražupnije s tremi župnijami (Ribnica, Sv. Anton in Trbonje) in dvema kuracijama (Vuhred in Sv. Primož) ter domačo nadžupnijo.

1807—9 Ker Mrak radi starosti ni mogel opravljati več sam vseh poslov (dekanijskih, župnijskih in šolsko nadzorstvenih), je zaprosil za administratorja in mu je bil prideljen kot tak Ignacij Cimerman (1807—9), ki je posvečal posebno pažnjo ureditvi šolskega vprašanja. Ko pa je ta odšel, je prevzel upravo dekanije šmartinski nadžupnik Franc Rupert. — V visoki starosti 78 let je Mrak, ki je bil baje tudi doktor teologije (morda samo bacalaureus), se pa tega naslova nikdar ni posluževal in tudi l. 1815. daroval tukaj zlato mašo, — umrl dne 4. febr. 1819 in leži pokopan ob kipu Matere sedem žalosti. Kmalu po njegovi smrti je prišel sem kot administrator Matevž Meinig (mogoče Mejnik?), že naslednjega leta pa je bil imenovan: Anton Terkuč za nadžupnika. Rodom Goričan je bil najpreje mestni kaplan v Trstu, potem vojni kurat pri domobrancih, za tem nekaj časa v Konjicah pri rojaku Batističu, od l. 1812. župnik v Ločah. V Vuzenici ga je instaliral kn. šk. konz. ravnatelj Jevšenak. Prevzel je takoj poleg dekanijskih poslov tudi distriktno šolsko nadzorstvo. Leta 1826. je vizitiral dekanijo škof Ignacij Cimerman in je Terkuč za

to priliko kupil nov baldahin s prostovoljnimi prispevki.

1830—38

L. 1830. je postal dekan v Šmartnu (pri Slovenjgradcu), v Vuzenici pa mu sledi kot nadžupnik in dekan **Jožef Račič**, doma od Sv. Helene na Kranjskem. Nekaj časa je bil provizor mestne župnije v Celju, potem je prišel kot administrator v Vuzenico in bil kmalu nato imenovan za nadžupnika. Za njegovega pastirovanja je škof Cimerman trikrat vizitiral dekanijo. Inače nimamo zaznamovati iz njegove dobe nič posebnega. 23. aprila 1838 je bil imenovan za prošta v Dravograd in umrl tam l. 1843.

Nagrobna plošča, ki pa je popolnoma skrita v grmičju, pravi o njem: „Dem Andenken des P. T. Hochwürdigen Herrn, Herrn Josef Ratschitsch, geboren am 20. Mai 1789 zu St. Helena in Krain, zum Priester geweiht am 9. September 1819 und gestorben am 23. April 1843 als geistlicher Rath, Probst und Pfarrer zu Unter Drauburg. Dem unvergesslichen Theuern widmet dieses Zeichen der Erinnerung sein Bruder Jacob Ratschitsch und dessen trauernde Familie.“

Leicht sei die Bürde dieser Erde

Dem treuen Hirten seiner Heerde.“

1838—44

Anton Martin Slomšek. Ker je podal že Dr. A. Medved obširen Slomškov životopis v posebni spominski knjigi*), naj

*) Družba sv. Mohorja v Celovcu: A. M. Slomšek, 1900.

navedemo le najvažnejše iz življenja in delovanja našega Strossmajerja. Rojen je bil na Slomu v ponikovski župniji 26. novembra 1800; v elementarnih naukih ga je poučeval vrli kaplan Pražnikar. O Veliki noči 1814 so ga poslali v Celje v latinsko šolo, kjer je dovršil 6 razredov, potem pa je šel študirat modroslovja v Senj v Hrv. Primorju. L. 1821. je dokončal gimnazijske nauke, ker je namreč v enem letu napravil izpit čez 7. in 8. razred, potem pa je šel v bogoslovje v Celovec, kjer se je pripravljajal za mašnika, obenem pa tudi poučeval svoje tovariše v slovenščini. V mašnika posvečen je bil 8. sept. 1824, novo mašo pa je pel v Olimju 19. septembra istega leta. Naslednjega leta je prišel kot kaplan na Bizeljsko, 1. maja 1827 je nastopil drugo službo v Novi cerkvi pri Celju, katero pa je že 21. okt. 1829 zapustil, ker je bil imenovan za špirituala (duhovnega voditelja) v celovškem bogoslovju. L. 1838. pa je na lastno prošnjo dobil dekanijo Vuzenico in prišel sem 24. oktobra čez Trbonje. Neizmerno dobrega je storil tu za cerkev, šolo in uboge. Naložil je novo župnijsko zemljiško knjigo, ker se v stari ni bilo več mogoče spoznati, l. 1839. je nabavil novo cerkveno obleko in perilo in dva nova zvana za nadžup. cerkev in dva za podružnico v Št. Vidu, popravil župnišče in prepustil del tega obema kaplanoma,

da ni bilo treba zidati nove kaplanije. L. 1841. je Brodnik dal napraviti (sedanji) Korpov križ, nadžupnik s farani Wallnerjevo kapelico*), vuzeniški flosarji pa so kupili rdečo cerkveno bandero s podobama sv. Nikolaja in Janeza Nepomuka. Največja cerkvena slavnost pa, kar so jih kedaj videli Vuzeničani, se je vršila l. 1843., praznovanje 1000-letnice obstoja cerkve v Vuzenici, (čeravno zgodovinsko neupravičeno!). V to svrho so cerkev znotraj prenovili že l. 1842., prezbiterij v modri, ladjo pa v rumeni barvi preslikali, tabernakelj glavnega oltarja novo prelakirali, l. 1843. pa so dali napraviti na stolpu novo uro, kar je stalo 400 fl. — takrat mnogo denarja! Tisočletnico so praznovali 8. oktobra in sicer so se začele pomikati procesije proti farni cerkvi nekaj pred 9. uro dop. po tem-le redu: Ribničani in Vuhredčani s Št. Vidčani od Florijanove kapele v spod. trgu, Trbonjčani od Lipuša (skupaj z Dravčani), Antončani in Št. Primožani od Glažerjevega križa, vsi na čelu s svojimi duhovniki. Navzočih duhovnikov je bilo 18, med temi:

šentandražki stolni prošt Franc
Friedrich,
starotrški dekan Tomaž Koren,
šmartinski nadžpk Franc Novak,
marnberški dekan Anton Ferenc,

*) Doslovni prepis Wallnerjeve oporoke z dodatki glej Vuzeniška cerkvena kronika, st. 162—172.

šentiljski župnik Tomaž Brežan,
vitanjski župnik Anton Plevnik,
mutski župnik Pavel Reisman
ter vsa duhovščina domače dekanije.

Cerkvena slavnost se je začela ob 9. uri z obhodom, potem je daroval slavnostno mašo stolni prošt, slavnostni govor pa je imel Slomšek sam. Po cerkvenih opravilih je šla procesija na novo pokopališče, ki ga je tudi stolni prošt blagoslovil, trbonjski župnik Franc Lipold pa je imel otvoritveni govor, s čimer je bila slavnost ob 3. uri pop. končana. — Dne 16. junija 1844 je prišel novi škof Franc Ksaver Kutnar v Vuzenico, vizitiral dekanijo in šolo, podelil birmo 502 birmancema (med temi enemu 30-letnemu) in potem blagoslovil novo cerkev pri Sv. Primožu.

Ker je bilo med tem izpraznjeno mesto višjega ljudskošolskega nadzornika in kanonika lavantinske škofije v Št. Andražu in se je Slomšku nasvetovalo, naj prosi za to mesto, je to storil in mesto tudi res sprejel; umeščen je bil na novo službo 1. oktobra 1844 in je takoj prevzel posle. V Vuzenici je spisal tudi mnogo poučnih in zabavnih spisov, med temi:

„Blaže in Nežica v nedeljski šoli“,

„Mnemosynon slavicum“,

„Hrana evangeljskih nauk“,

„Osnova za pridige celega leta“, najbrže pa je tudi tukaj že zgotovil knjižici

za otroke: „Angelj molitve“ in „Sveto opravilo za šolarje“.

Že l. 1839. je za slavnostno blagoslovitev novih zvonov v Vuzenici tudi prevedel Schillerjevo pesem „Lied von der Glocke.*) Najbrže od njega pa sta tudi obe pesmi, kateri nahajamo v vuzeniški kroniki, prvo na čast Devici Mariji Kamenski, drugo pa „v pozdrav višjega pastirja F. Kutnara“.

Leta 1346. je bil imenovan Slomšek za celjskega opata in je nastopil tam službo 25. aprila, toda le dober mesec, in bil je povišan v lavatinskega škofa. 5. julija ga je posvetil v škofa solnograški nadškof, nato je vladal do l. 1859. v Št. Andražu, tega leta pa je premestil svoj sedež v Maribor, kjer je po kratkem trpljenju 24. septembra 1862 ob 9. uri zvečer umrl.

1845—81 Anton Galuf se je narodil v Šmartnu pri Ponikvi 16. jan. 1801, bil posvečen v duhovnika 27. avg. 1826 in inštaliran kot vuzeniški nadžupnik in dekan 9. marca 1845 od starotržkega dekana Korena; istega dne se je poslovil od Vuzeničanov tudi Slomšek. Galuf je dal l. 1847. cerkev od zunaj popraviti, l. 1850. pa je moral oddati vse pravne akte, zemljiške knjige (urbarje) in sirotinske ter depozitne zadeve svojih bivših podložnikov novo ustanovljenemu okrajnemu sodišču (v Marenbergu). Pri urejevanju teh poslov sta mu pomagala Kaplan Maks Globočnik in pom.

*) Drobtinice, letnik 1847, str. 166—176.

učitelj Peter Kapun. L. 1855. je dal dekan na lastne stroške napraviti farovski štepih po nekem Blažu Fišerju, ki je izkopal tudi oba štepiha v spod. trgu. Naslednjega leta, ko so začeli trasirati koroško zeleznico, je bila velika suša in grozna vročina, zima potem tako huda, da ljudje slične niso pomnili; novembra je Drava zamrznila in so do marca lahko vozili težke tovore čez led na ono stran; ponekod je bil led pol metra debel. Od 13. do 22. marca 1858 se je vršil misijon, 7. avg. 1876 pa je bral tukaj Galuf zlato mašo, pri čemer je bilo navzočih 24 duhovnikov; istega leta so odpravili tudi bernjo za kaplane.

Galuf je umrl — skoro 81 star — 30. dec. 1881 in je prvi župnik, ki je pokopan na novem pokopališču.

1882—99 **Tomaž Mraz** se je narodil 5. dec. 1826 v Št. Vidu pri Grobelnem, je dovršil šest razredov gimnazije v Celju, zadnja dva pa v Gradcu. Bogosloslovje je obiskoval najprej v Gradcu, potem v Celovcu, četrti razred pa v Št. Andražu. V duhovnika posvečen je bil l. 1853. Kaplansko službo je opravljal v Šmarju pri Volšpergu, v Kalobju in na Sladki gori; potem je prestopil v Krško škofijo in služboval večinoma kot provizor v Pliberku, Labudu, Škocijanu, Libeličah in Prevaljah. Kot katehet je prišel nato k uršulinkam v Sibinju na Sedmograškem, kjer pa je

ostal le dve leti. Leta 1869. je dobil kuracijo Vuhred, dne 19. marca 1882 pa je nastopil svoje novo mesto kot nadžupnik in dekan v Vuzenici. Bil je oster in strog mož, vesteren v izpolnjevanju duhovniške službe, in kar je tukajšnje tržane najbolj peklo, bil je dober Slovenec, ki ni hotel dopustiti, da bi bila šola samo potujčevalnica namesto vzgojevalnice. Zato je prišel pogosto v konflikt z učiteljem Hofbauer-jem, ki je bil glavni germanizator in eksponent „Schulverein-a“, in z raznimi „purgarji“-mogotci, ki so mislili, da so bogovi v Vuzenici. Svojim čuvstvom je tudi dostikrat dal duška s prižnice; posebno ene pridige, ko je tržanom — par mesecev pred odhodom — zasolil z lece: „... ko bi naš cesar vedeli, da ste vi tako kšajt, bi vas že davno na Dunaj za ministre poklicali“, niso mogli dolgo pozabiti. — L. 1890. je dal popraviti in povišati zvonik farne cerkve in povečati sakristijo. — 1. okt. 1899 je stopil v pokoj in se preselil v Slovensko Bistrico, leta 1907. pa k usmiljenim bratom v Gradec, kjer je umrl 17. sept. 1916, 90 let star, kot biseromašnik.

1900—04 **Henrik Verk** se je narodil 2. jul. 1846 v Št. Petru na Medvedjem selu in bil v duhovnika posvečen 27. jul. 1873; nato je bil kaplan pri Sv. Francišku Ksaveriju 1873—74, potem v Koprivnici 1874—77 in v Pilštanju 1877—85, tam tudi provizor

in potem inštaliran kot župnik 21. avg. 1885. Župnikoval je v Pilštanju do 14. nov. 1894, nato pa prišel kot dekan v Videm in ostal tam do preselitve v Vuzenico. Tu je nastopil službo 1. feb. 1900, že mesec nato pa je priredil sv. misijon. V letih 1901/2 je dal popolnoma prenoviti cerkev. Pri tej priliki so odkrili stare freske v križevi kapeli, glavni ladji in v prezbiteriju; v križevi kapeli je te freske videti še danes, — posebno dobro so ohranjene na vzhodni steni, — one v glavni ladji in presbiteriju pa je kopiral prof. Möstl; (te kopije se nahajajo v cerkveni kroniki), potem pa so jih zopet pokrili in cerkev na novo prebarvali.

H. Verk se je iz Vuzenice 1. dec. 1904 preselil v Kozje, kjer je ostal točno tri leta, potem se je zopet vrnil (1. dec. 1907) kot dekan v Videm, kjer je umrl 6. aprila 1919.

1904—14 Josip Jurčič, ki je sledil Verku kot vuzeniški nadžupnik in dekan, je dal prenoviti l. 1905. veliki oltar in naročil tri nove zvonove. Ko je 17. jun. (1905) škof Napotnik delil tukaj sv. birmo, je blagoslovil tudi oltar in zvonove. L. 1911. je bil misijon. Jurčič je bil rojen 19. feb. 1848 v Majšpergu ter posvečen v duhovnika 21. jul. 1870. Služboval je kot kaplan v Šmartnem pri Vurbergu, pri Sv. Benediktu v Slov. goricah, v Šmartnem na Paki in v Žalcu, kot župnik potem v Dramljah, 1891—1905 v Št. Lenartu v

Slov. goricah, (kjer je bil 1893 imenovan kn. šk. duh. svetovalca), 1. marca 1905 je nastopil službo v Vuzenici, 1. marca 1914 pa stopil v pokoj, ki ga je vžival nekaj časa v Vuzenici, jeseni 1914 pa se je preselil k usmiljenim bratom v Gradcu. Umrl je 12. jul. 1918 v Celju.

1914—16 **Alozij Arzenšek** se je narodil 15. maja 1864 v Stranica, bil posvečen v mašnika 18. jul. 1887, potem služil kot kaplan v Gornjem gradu, 1890 v Grižah, 1891—92 kot kaplan in provizor v Bučah, 1892—95 kot provizor in potem kaplan v Ponikvi, 3. feb. 1895 do 1. avg. 1900 kot župnik v Trbonjah, 1. avg. 1900 do 1. marca 1914 kot župnik v Vitanju; 1. marca 1914 pa je nastopil službo v Vuzenici. Prišel je ravno v najkriticnejšem času — že par mesecev nato je izbruhnila svetovna vojna, ki je še to malo blagostanja, kar ga je ostalo od nekdanj velike in bogate vuze-niške župnije, spremenivši kapital v nič-vredne papirje, uničila. Arzenšek je pro-stovoljno daroval najmanjši zvon vojaški upravi. Mislil je mogoče, da se bode s tem izognil rekviziciji; toda kmalu so mu pobrali še tri večje zvonove (1916) in bakreno cerkveno streho. Bil je ime-novan že 23. jun. 1916 za kanonika, službo pa je nastopil šele 1. sept. 1916. — Umrl je v Mariboru 8. jan. 1926.

Od 1. sept. 1916 do 2. feb. 1917 je bil provizor **Konrad Šeško**, ko pa je nastopil

službo novi dekan, je ostal Šeško še nekaj časa tukaj kot kaplan, nato je bil imenovan za župnika pri Sv. Antonu na Pohorju.

1917—27 Štefan Pivec se je narodil 19. julija 1863 v Kočnem (pri Laporju), je študiral v gimnaziji v Mariboru in Celju in bil posvečen v duhovnika 11. julija 1889. Kaplan je bil: 1889—90 v Pilštanju, 1890—92 v Žetalah, 1892—98 v Rečici, 1898—1900 v Škalah, potem župnik: 1900—17 v Podčetrtku in od 1. feb. 1917 nadžupnik in dekan v Vuzenici, kjer je bil še istega leta imenovan za kn. šk. duhovnega svetovalca.

Tekom 10. let, katere je preživel in deloval v Vuzenici, beležimo dva važnejša dogodka za cerkev: l. 1926. misijon in l. 1927. — par mesecev pred smrtjo — posvetitev novih zvonov, dva za župno cerkev, dva pa za podružnico D. M. na Kamnu.

Dne 10. julija (1927) je bilo žegnanje pri podružnici v Št. Vidu. Na željo faranov je opravil cerkveno opravilo sam in se potem vesel vračal domov, — toda doma ni dosegel. Na potu v gozdu baš nad spodnjim trgom ga je zadela kap in je takoj izdihnil. Pogreb, ki se je vršil 13. julija, je pokazal, kako je bil priljubljen vsepovsod: 40 duhovnikov in ogromna množica ljudstva (okoli 1500) ga je pospremila k večnemu počitku.

Pokopan je sredi pokopališča pred križem v Galufovem grobu.

Kod provizor je nato upravljal župnijo kaplan Anton Šparl, 4. decembra 1927 pa je bil slovesno inštaliran — ravno na dan patrocinija — novi nadžupnik in dekan Karol Hüttner (rojen 26. oktobra 1868 v Tučaju na Češkem, v mašnika posvečen 2. maja 1891).

C.) Vrsta vuzeniških kaplanov.

Kakor pravi vuzeniška kronika, je bilo v prejšnjih časih (nekako do sredine 16. stol.) v Vuzenici po sedem duhovnikov; žal nam od teh niso ohranjena niti imena vseh župnikov, kaj šele kaplanov. Šele od leta 1646. naprej, ko se je začela voditi krstna knjiga, poznamo imena kaplanov, ki so tukaj službovali. (O posameznih prej smo slišali že med župniki.)

1. Andrej Malik 1643—46
2. Mihael Pašik 1646—47
3. Janez Sluga 1646 - 49
4. Lenart Šebre 1647—50
5. Janez Wez 1648—49
6. Jurij Kert 1649
7. Janez Raab 1649—50
8. Jurij Branik 1650—54
9. Gabriel Mihelič 1650
10. Matija Kuralt 1651—53
11. Anton Kuge 1653
12. Janez Pušar 1653—54, 1657, 1660—63
13. Jakob Homon 1655

14. Andrej Arher 1655
15. Janez Kuralt 1656—58
16. Jurij Pokorn 1658—68
17. Mihael Volčín 1666—67
18. Nikolaj Mulič 1666
19. Lovrenc Koruza 1667—71
20. Janez Jugovič 1668
21. Andrej Fakuč 1668—71
22. Nikolaj Repič 1671—74
23. Franc Friz 1671—84
24. Jurij Zechovin 1672—76, 1678, (1707)
25. Pavel Kompare 1676—83
26. Urban Toror 1684—85
27. Florian Kuplen 1684—86
28. Jurij Šuša 1685—87
29. Tomaž Fr. Klemenčič 1686—99, potem župnik
30. Gašpar Al. Zebal 1687—89
31. Janez Jak. Mule 1689—91
32. Andrej Tad. Marančer 1691—98
33. Blaž Doler 1691—93
34. Andrej Pegan 1694—96
35. Janez Gr. Esig 1696—98
36. Matija Bukovšek 1698
37. Janez Wraniel 1698—1703; 1. benef. 1704—15
38. Andrej Kunst 1698—1707
39. Andrej Št. Hanžič 1704—07
40. Janez Grizold 1705—06
41. Janez Černigoj 1707
42. Matija Lampreht 1707—12; 4. benef. 1720—22
43. Henrik Žiga Jamnig 1708—11
44. Karl Jakob Voršič 1711—15; 6. benef. 1725—40
45. Matija Zochovin 1712—16; (2. benef.?)
46. Franc Pirker 1713

47. Janez Jurij Amon 1713—14
48. Jakob Jamnig 1715
49. Janez Andorfer 1716
50. Jurij Anton Rauter 1716—20; 3. benef. in 5. benef. 1722—25
51. Simon Koraj 1719—27
52. Janez Sevšek 1725—26
53. Leopold Andorfer 1726
54. Adam Ig. Marinc 1726—27
55. Jožef Majon 1726—40; 7. benef. in administ. 1740—44
56. Filip Lampreht 1729—30
57. Gregor Gajšek 1730—31
58. Jožef Veit 1732—35
59. Pavel Drolc 1734—39
60. Avguštin Mesnerič 1737, 1742—44
61. Matija Sever 1737—40
62. Andrej Kolšek 1739—40
63. Mihael Spacek 1740—44
64. Tomaž Črešner 1740—46; 8. benef. 1746—55
65. Filip Grabolnik 1741
66. Valentin Pruš 1744—47; 9. benef. 1755—58, potem župnik v Trbonjah
67. Jožef Lintner 1745—47
68. Matevž Pronšak 1747—52
69. Urban Muhl 1747—54
70. Matija Kancian 1752—55
71. Jernej Kolšek 1754
72. Jožef Rutar 1754—57
73. Jakob Velikonja 1755—60
74. Janez Šimonc 1756—57 (domačin)
75. Peter Paternuš 1757—59
76. Jožef Pajer 1759

77. Luka Bucel 1760
78. Janez Alt 1760—63
79. Valentin Zörer 1760—64
80. Andrej Celigoj 1763—64
81. Janez Rozman 1764 (—65)
82. Anton Friz 1766
83. Jožef Kavčič 1766
84. Franc Ser. Pečar 1766—68
85. Filip Jakob Forlani 1766
86. Matija Stenovic 1768—69
87. Jožef Juh 1769
88. Valentin Malner 1769—70
89. Valentin Škotin 1769—71
90. Janez Baušer 1770—71
91. Valentin Zotar 1771—73
92. Filip Peršon 1771—73
93. Jožef Kronobetvogl 1772—73
94. Luka Weiss 1773—80, 1782—85
95. Simon Schick 1773
96. Jernej Lienhart 1774—79
97. Jakob Dietinger 1779 (domačin)
98. Andrej Perič 1780—84
99. Franc Sagošen 1780—82
100. Janez Pajk 1784
101. Janez Jenčič 1784—85
102. Anton Preslavčer 1785—86
103. Matija Bregant 1785—88
104. Matija Kajfas 1786—87
105. Štefan Kreinig 1787
106. Valentin Terbovšek 1787
107. Marko Gross 1788 (domačin)
108. Pavel Vončina 1788—92
109. Franc Božič 1788—91

110. Janez Oblak 1792—94
111. Jakob Beuk 1792—94
112. Jožef Apih 1793—94
113. Jurij Kanceli 1794—95
114. Tomaž Gnezda 1795—96
115. Franc Alvean 1796
116. Jurij Apat 1796—1808
117. Matej Sdravlič 1804—05
118. Andrej Hamerlic 1808—09
119. Peter Mravljak 1809—17 (domačin)
120. Franc Pav. Galina 1817—19
121. Matej Meinig 1819—20 (provizor)
122. Gregor Kos 1819—26
123. Anton Vanič 1826—28
124. Simon Ladinik 1828—29 (domačin?)
125. Anton Premelč 1829—30, administrator 1838
126. Peter Zenne 1830—31
127. Jurij Vogu 1831—32
128. Jožef Redlein 1832—34
129. Mihael Klajnšek 1834—35
130. Jožef Pirkmajer 1835—37
131. Franc Župančič 1835—38
132. Valentin Lečnik 1837—38
133. Jožef Virk 1838—39
134. Anton Jaric 1838—41
135. Karl Bergman 1839—40
136. Anton Kalan 1841—43
137. Franc Otorepec 1841—44, admin. 1844—45
138. Gašpar Zabukovšek 1843—45
139. Matej Bluder 1845—46
140. Tomaž Rožanc 1845—47
141. Jurij Gostenčnik 1846—47
142. Anton Fröhlich 1847

143. Franc Silly 1847—49
144. Simon Černoša 1848
145. Maks Globočnik 1849—52
146. Mihael Plahuta 1852—54
147. Matej Pogelšek 1854—56
148. Andrej Vodeb 1856—57
149. Jožef Katič 1857—58
150. Jožef Hajšak 1858—61
151. Anton Belšak 1861—63
152. Matija Rola 1863—64, (1872 apostata factus)
153. Jožef Schutz 1864—65
154. Anton Drozg 1865—66
155. Franc Pignar 1866—70
156. Anton Fišer 1870—74
157. Franc Dovnik 1872—74
158. Martin Napast 1874—75
159. Jakob Caf 1874—76
160. Martin Meško 1875—77
161. Andrej Vodusek 1876—77
162. Matija Goršič 1877—80
163. Alojz Kreft 1877—79
164. Matija Frece 1879—81
165. Marko Črnko 1. VIII. 1880—15. III. 1882
166. Franc Osterc 19. VIII. 1881—9. III. 1882
167. Franc Murkovič 18. III. 1882—7. III. 1883
168. Janez Stajnko 7. III. 1883—10. X. 1883
169. Jurij Vtičar 10. X. 1883—15. I. 1885
170. Martin Stolz 1. II. 1885—18. VIII. 1886
171. Jernej Frangež 18. VIII. 1886—14. IX. 1887
172. Franc Vidmajer 14. IX. 1887—14. V. 1889
173. Janez Sušnik 14. V. 1889—1. V. 1890
174. Peter Zadavec 1. V. 1890—1. V. 1891
175. Jožef Mlasko 1. V. 1891—18. II. 1893

176. Jakob Tajek 18. II. 1893—1. VI. 1894
 177. Jakob Vindiš 1. VI. 1894—16. I. 1895
 178. Franc Zdolšek 16. I. 1895—1. IV. 1897
 179. Ivan Lorbek 1. IV. 1897—15. XI. 1898
 180. Matija Zemljič 15. XI. 1898—1. I. 1899
 181. Janez Ivanc 9. III. 1899—1. VIII. 1900, (vmes provizor)
 182. Janez Vogrin 1. VIII. 1900—1. VIII. 1901
 183. Janez Kociper 1. VIII. 1901—1. VIII. 1902
 184. Viktor Preglej 1. VIII. 1902—1. VIII. 1906
 185. Dr. iur. Anton Pinter 1. VIII. 1906—1. III. 1908
 186. Jožef Panič 1. III. 1908—1. V. 1909
 187. Anton Srebre 1. V. 1909—1. VI. 1911
 188. Mihael Umek 1. VIII. 1911—1. VIII. 1914
 189. Konrad Šeško 1. VI. 1916—1. IX. 1917, (vmes provizor)
 190. Ernest Vidic 1. VI. 1918—1. IX. 1921
 191. Stanko Cajnkar 15. V. 1926—15. X. 1926
 192. Anton Šparl 1. XI. 1926—1. XII. 1927 (slednjič provizor).

Č) Vuzeniški opravilnik iz l. 1668.

Koncem prve krstne knjige vuzeniške nadžupnije je iz leta 1668. zanimiv dostavek tedanjega kaplana Lovrenca Koruze, v katerem je natančno popisal dolžnosti, pa tudi dohodke tedanjih vuzeniških kaplanov, ki so morali opravljati res težavno službo, ker so — izvzemši Ribnico — vse sedanje župnije, namreč Trbonje, Sv. Anton, Sv. Primož in Vuhred pripadale k vuzeniški župniji. Kako so opravljali službo božjo doma in pri podružnicah, nam pove dolnji opravilnik, ki obsega tudi sezna-

mek štolnih taks. Kar je v oklepaju, je v zapisniku dostavek poznejše roke, najbrže okoli l. 1680.—1700.

Še pred opravičnikom je zapisala druga roka dve pripombi:

1. Die Mercurii quatuor temporis leguntur sacra pro defunctis fratribus,

2. Die Veneris autem pro parochialis omnibus et benefactoribus.

1. Vsako kvaterno sredo se bere maša za umrle sobrate,

2. petek pa za vse farane in dobrotnike.

Nato sledi napis opravičnika:

Incipit annus 1668.

Una cum cathapano, obligationibus et proven-
tibus cuiusdam capellani
parochialis ecclesiae s.
Nicolai in Saldenhoven et
omnia haec quam accu-
ratissime conscripta per
R. D. M. Laurentium Co-
rusa, cooperatorem dicti
loci, a prima die eiusdem
anni usque ad ultimam
talis anni diem, ut taliter
quisque se sciat dirigere
et tam grave onus suis
humeris imponere, sVb
doCtore IaCobo ChrIsaI
ItaLo gorItIense DICtae
paroChIae paroCho sVo.

Začetkom leta 1668.

Vsakovrstne stvari, dol-
žnosti in dohodke kaplana
župne cerkve sv. Miklavža
v Vuzenici je najskrb-
nejše popisal čast. gd.
Lovrenc Koruza, kaplan
tukaj, od prvega dne v
letu pa do zadnjega, da
se bode vsakdo znal rav-
nati in bo vedel, kako
težko breme si naloži na
rame; (popisano) za dr.
Jakoba Križaja, Goričana,
župnika vuzeniške žu-
pnije.

(Chronographicon).

Obligationes capellanorum.

In primis tenetur unus capellanorum singulis diebus tam ferialibus quam festivis dicere Sacrum hora decima.

Secundo tenentur alternatim concionari omnibus diebus dominicis et festivis.

Tertio tenentur etiam ire provisum alternatim.

Quarto dividunt stolam de nummo ad nummum.

Quinto iacebunt simul et singulis mensibus dabuntur illis linteamina recentia.*)

Sexto numquam audeant ex parochia (procul) exire sine licentia parochi.

Septimo in hieme numquam calefiet ipsis capellania nisi solis diebus sabbatinis et pridie cuiuscumque festi de praecepto.

Dolžnosti kaplanov.

1. Eden kaplanov mora maševati vsak dan, tako ob delavnikih kakor ob praznikih, ob. 10 uri.

2. Menjaje morajo pridigovati vsako nedeljo in praznik.

3. Iti morajo tudi menjaje na spoved.

4. Štolnino si delijo do pičice.

5. Spijo skupaj in dobijo vsak mesec sveže rjuhe.

6. Nikdar se ne smejo odstraniti (dalje) iz župnije razen z župnikovim dovoljenjem.

7. Tudi pozimi se jim kaplanija ne kuri izven soboto in na dan pred kakim zapovedanim praznikom.

*) Nekdo je tu pozneje ob strani napravil opazko: melius fecisses, si calamum iacere permisisses; nom est prudentis hoc scribere. (Bolje bi bil storil, če bi bil peresnik pustil na miru; nespametno je take stvari pisati).

Octavo si quis capellanorum voluerit equum tenere, tenetur eundem propriis sumptibus enutrire, uti et servum habere proprium.

Nono nihil sibi aliud adscribant de proventibus accipiendis, nisi solam et puram stolam.

Decimo pro provisione unius infirmi possunt petere 5 grossos, seu ad summum medium florenum sive prope sive procul, quod attinet autem ad dominos cives et circum habitantes oppidum, nihil datur pro ulla provisione seu aliquo labore.

Undecimo pro Sacro eleemosyna determinata sunt 5 grossi, pro cantato vero sive requiem sive aliud medius florenus.

Duodecimo pro nocturno cantando datur medius florenus, pro libera 5 grossi, pro processione alicuius defuncti 5 grossi.

Singulis 4 temporibus cantatur nocturnus die Mercurii et Veneris pro

8. Če si hoče držati kateri kaplan konja, ga mora vzdrževati na lastne stroške, istotako tudi lastnega hlapca (slugo).

9. Od vseh dohodkov imajo pravico samo in edinole do štolnine.

10. Če gre kateri k bolniku na spoved, sme zahtevati 5 grošev ali kvečjemu pol goldinarja, pa bodi blizu ali daleč; gospodje tržani pa in stanovanci okoli trga ne plačajo za spoved ali slično opravilo nič.

11. Za mašo se blagodariti 5 grošev, za peto ali črno mašo ali kaj družega pa pol goldinarja.

12. Za nokturn (peto črno mašo) se plača pol goldinarja, za libere 5 grošev, za spreved umrlega 5 grošev.

Vsak kvaterni teden se poje nokturn v torek in petek za sobrate in sestre

confratribus et consororibus archiconfraternitatis s. Nicolai et leguntur Sacra dictis diebus cum duobus Sacris cantatis et pro illa bina functione dantur a syndicis dominis capellanis 35 grossi. (NB! Die Veneris pro officialibus et benefactoribus ecclesiae nostrae.)

Die patrocini et dedicationis cuique 30 gr., pro baptisinate cuiusque personae 15 gr. pro matrimonio (30) 45 gr., pro sepultura 4 gr., pro uno Sacro apud filiales ecclesias 20 gr.

Haec omnia sunt annotata pro maiori directione cuiusque capellani.

Sequitur postmodum stola proventus anni 1668 de num̄o od nummum.*)

Nolite cedere annotatis! **)

nadbratovščine sv. Miklavža in se iste dni bereta po dve peti maši; za to dvojno opravilo dado cerkveni ključarji g. kaplanom 35 grošev. (NB! Petek je opravilo tudi za duhovnike in dobrotnike naše cerkve.)

Na praznik cerkvenega patrona in na obletnico posvečenja cerkve se dobi 30 gr., za vsak krst 15 gr., za poroko (30) 45 gr., za pogreb 4 gr., za opravilo pri podružnicah 20 gr.

Vse to je zabeleženo za lažje ravnanje vsakokratnega kaplana.

Sledi štolnina tekočega leta 1668. za vsako malenkost.

Ne popustite od tu zabeleženega!

Januarius.

(In festo Vigilia Trium Regum benedicatur aqua.) (Na praznik Treh kraljev se blagoslovi voda.)

*) Štolnih dohodkov tukaj ne omenjam, ker so tudi v krstni knjigi zabeleženi le na kratko: dan, — znesek.

**) Preglej bere „ridere“, bilo bi pa lahko tudi „credere“. (Glej „Voditelj v bog. vedah“ 1908).

In festo Ehardi (?) sutores habent.

In festo s. Antonii Abatis Sacrum cantatum cum explanatione evangelii ad B. V. in Lapide, et pro illo sancto habent dñi capellani eleemosynam altaris cum forciminibus et pediconibus.***)

Na dan sv. Eharda (?) imajo čevljarji svoj praznik.

Na praznik sv. Antona opata je peta maša z razlago evangelija pri D. M. na Kamnu; za to opravilo imajo kaplani darovanje v klobasah in svinjskih bedrih.

Februarius.

In festo s. Matthiae Sacrum ad s. Vitum, ubi datur eleemosyna 30 gr.

Na praznik sv. Matije je maša pri Sv. Vidu, kjer se dobi 30 gr.****)

Martius.

(In festo s. Josephi peractio ad s. Antonium).

(Na praznik sv. Jožefa je opravilo pri sv. Antonu).

In septimana sancta nullae confessiones audiuntur.

Veliki teden se ne spoveduje.

In dominica passionis promulgantur confessiones apud filiales acclesias pro infirmis, claudis, caecis et senibus:

Tiho nedeljo se oznani pri podružnicah spoved za bolnike, hrome, slepe in starce, namreč:

ut die Lunae ad s. Vitum
ut die Martis ad s. Primum

za pondeljek pri Sv. Vidu,
za torek pri Sv. Primožu,

***) Ta navada se je ohranila do danes, samo da so darovi cerkveni.

****) Na Matijevo je imel še do vojne kaplan pri Sv. Vidu ustanovo za Kompošem.

ut die Mercurii ad s. Ioannem

ut die Iovis ad s. Danielelem (Veneris ad s. Laurentium Wuchern) et ad quamvis ecclesiam habentur a syndicis 30 gr.

In festo Annuntiationis B. V. Sacrum cum con-
tione ad Lapidem (cum primis vesperis).

za sredo pri Sv. Janezu,

za četrtek pri Sv. Danijelu, (petek pri Sv. Lovrencu v Vuhredu) in pri vsaki cerkvi se dobi od ključarjev 30 grošev.

Na praznik Marijinega Oznanenja je maša s pridigo (in prvimi večernicami) na Kamnu.

Aprilis.

(Dominica Palmarum non est contio.)

Prima die Paschatis Divina (sine contione) domi peraguntur, post prandium itur cum processione ad B. V. in Lapide et ibi cantantur Vesperae, postmodum fit populo una exortatio.*)

Die II.^{da} Paschae Divina peraguntur in Trofin.

Die III.^{ia} Paschatis Divina peraguntur ad s. Ioannem.

(Dominica in Albis non est contio).

(Cvetno nedeljo ni pridige.)

Velikonočno nedeljo so opravila doma (brez pridige), po obedu gre procesija na Kamen in se tam pojejo večernice, potem je pridiga za ljudstvo.

Velikonočni ponedeljek je maša v Trbonjah.

Velikonočni torek je maša pri Sv. Janezu.

(Belo nedeljo ni pridige).

*) V Vuzenici ni več procesije na velikonočno nedeljo popoldne, pač pa imajo teoforično procesijo v Trbonjah. Velikonočni ponedeljek je druga maša pri D. M. na Kamnu, kamor pride mnogo ljudstva.

Secunda dominica post Pascha dedicatio ad B. V. in Lapide cum primis Vesperis et divinis et datur medius florenus.**)

Die s. Georgii Sacrum ad s. Danielelem et divina peraguntur in arce.

Die s. Marci processio ad B. V. ubi etiam divina peraguntur (sine continue).

Quarta dominica (post Pascha) dedicatio ad s. Primum ubi etiam divina peraguntur.

In festo ss. Philipi et Jacobi processio ad s. Danielelem, ubi etiam divina peraguntur.

In festo Inventionis s. Crucis divina peraguntur ad s. Primum.

In festo s. Floriani (NB. id est 4. Maii) peraguntur ad s. Vitum.

Drugo nedeljo po Veliki noči je obletnica posvečenja cerkve na Kamnu z mašo in I. večernicami tam in se da pol goldinarja.

Na Jurijevo je sv. opravilo pri sv. Danijelu in tudi v gradu.

Na praznik Sv. Marka je procesija na Kamnu, kjer se bere sv. maša (brez pridige).

Maius.

Četrto nedeljo (po Veliki noči) je obletnica posvečenja cerkve pri sv. Primožu, sv. opravilo tam.

Na praznik sv. Filipa in Jakoba je procesija k sv. Danijelu, tam maša.

Na praznik najdenja sv. križa je maša pri Sv. Primožu.

Na praznik sv. Florijana (4. maja), maša pri Sv. Vidu.*)

***) Tudi sedaj se še slovesno obhaja „dedicatio“ drugo nedeljo po Veliki noči, ki jo ljudstvo naziva „Kamensko nedeljo“. Ob lepem vremenu je ta dan ves vrh griča poln ljudi.

Feria II.^{da} rogationum processio ad s. Sebastianum (infra Traburg).

Feria III.^{ia} rogationum processio ad moniales in Marimberg.

Feria IV.^{ta} rogationum processio ad B. V. in Lapide, ubique habetur contio.

Sacra contra tempestates apud filiales ecclesias: die Lunae post dominicam infra Ascensionem ad. s. Vitum,

die Martis ad s. Primum, die Mercurii ad s. Ioannem,

die Jovis ad s. Danielem, et ibi apud quamvis ecclesias habetur processio cum venerabili et cantantur quatuor initia,

(die Veneris ad. s. Laurentium in W.)

Feria II.^{da} Pentecostes divina peraguntur in Trofin, (in monte s. Antonii).

Feria III.^{ia} Pentecostes processio fit ad s. Ioannem, ubi etiam divina peraguntur.

Pondeljek procesija k Sv. Boštjanu (pod Dravogradom.)

Torek procesija k samostanu v Marenbergu,

Sredo procesija na Kamen in povsodi pridiga.

Sv. Opravilo proti hudi uri pri podružnicah:

pondeljek po nedelji za Vnebovzetjem pri Sv. Vidu,

torek pri Sv. Primožu, sredo pri Sv. Janezu,

četrtak pri Sv. Danijelu ter je pri vsaki cerkvi procesija z najsvetejšim in se pojejo štirje evangeliji;

(petek pri sv. Lovrencu v Vuhredu.)

Binkoštni pondeljek je maša v Trbonjah, (pri Sv. Antonu.)

Binkoštni torek je procesija k Sv. Janezu, tam sv. maša.

*) Čudno, da ne tudi v spodnjem trgu, kjer je vendar bila cerkva sv. Florjana!

In festo s. Urbani sacrum ad s. Danielelem.

Dominica ante Dominicam Pentecostes divina peraguntur apud crucem in Wuegern.

(Dominica s. Trinitatis reliqua peractio ad s. Antonium.)

Na praznik sv. Urbana maša pri Sv. Danijelu.

Nedeljo pred Binkoštni je sv. opravilo pri križu v Vuhredu.

(Na nedeljo sv. Trojice je pozno opravilo pri Sv. Antonu.)

Junius.

In festo s. Primi contio et sacrum ad ecclesiam s. Primi (sine contione?) (13. Antonii peractio ibidem.)

In festo s. Viti peractio ad s. Vitum.

In festo s. Acatii et sociorum sacrum ad s. Danielelem.

In festo s. Ioannis Baptistae Patrocinium ad s. Ioannem (et in Reifnig.)

(29. Apost. Petri et Pauli peractio ad s. Antonium.)

Na praznik sv. Primoža je pridiga in maša pri Sv. Primožu (brez pridige?) (13. sv. opravilo pri Sv. Antonu.)

Na praznik sv. Vida maša pri Sv. Vidu.

Na praznik sv. Akacija in tovarišev sv. opravilo pri Sv. Danijelu.

Na praznik Janeza Krstnika patrocinij pri Sv. Janezu (in v Ribnici.)

(29. na Petrovo-Pavlovo maša pri Sv. Antonu.)

Julius.

In festo Visitationis B. V. processio cum contione ad B. V. in Marimberg (II.^{da} huius).

Na praznik obiska D.M. procesija k D. M. v Marenberg in pridiga.

In festo s. Udalrici divina peraguntur ad B.V. in Lapide (cum contione).

Prima dominica post festum s. Udalrici dedicatio ad s. Vitum (et census solutio pro vaccis et ovibus).

In festo s. Alexii sacrum ad s. Ioannem.

In festo s. Mariae Magdalenaee sacrum ad s. Primum.

In festo s. Jacobi sacrum ad s. Danielelem.

Dominica prima post festum s. Jacobi dedicatio ecclesiae s. Danielis (cum Vesperis), (et census pro vaccis et ovibus; post 8 dies impositio Lapidis ad s. Antonium cum divinis ibidem.)

(Ante Alexium Herma-gorae cum ieiunio peractio in Trofin.) (12. iulii solutio census.)

Augustus.

Dedicatio B. M. V. ad Nives sacrum ad s. Danielelem.

Na praznik sv. Urha sv. maša pri D. M. na Kamnu (s pridigo).

Prvo nedeljo po Urhovem je obletnica posvečenja cerkve pri Sv. Vidu (se plača dvorni davek za srečo pri kravah in ovcah).

Na praznih sv. Aleša maša pri Sv. Janezu.

Na praznik sv. Marije Magdalene maša pri Sv. Primožu.

Na praznik sv. Jakoba pri Sv. Danilu.

Prvo nedeljo po sv. Jakobu je obletnica posvečenja cerkve sv. Daniela (z večernicami), (se plača dv. davek za srečo pri kravah in ovcah; osem dni poslej je obletnica polaganja temeljnega Kamna pri Sv. Antonu s sv. opravilom tam).

Na Šmohorjevo pred Aleševim je sv. opravilo v Trbonjah in post. (12. jul. se plača dvorni davek.)

Na dan Mar. Dev. Snežnice sv. opravilo pri Danijelu.

(In festo s. Laurentii divina peraguntur in Wuchern.)

Dominica prima post festum s. Laurentii dedicatio ad s. Primum et ibi divina peraguntur.

In vigilia Assumptionis vesperae ad B. V. in Lapide.

In festo Assumptionis B. M. V. divina peraguntur ad B. V. in Lapide.

(In festo s. Rochi ad s. Laurentium in Wuchern.)

In festo s. Danielis patrocini ad s. Danielelem (est 28. aug).

In decolatione s. Ioannis Bapt. sacrum ad s. Ioannem.

(Na praznik sv. Lovrenca je sv. opravilo v Vuhredu.)

Prvo nedeljo po sv. Lovrenciju je praznik obletnice ustanovitve cerkve pri Sv. Primožu — sv. opravilo tam.

Na dan pred Vnebovzetjem večernice pri D. M. na Kamnu.

Na praznik Vnebovzetja D. M. je sv. maša pri D. M. na Kamnu.

(Na praznik sv. Roka opravilo pri sv. Lovrencu v Vuhredu.)

Na praznik Sv. Danijela patrocini pri Sv. Danijelu (28. aug.).

Na praznik obglavljenja Janeza Krstnika maša pri Sv. Janezu.

September.

In festo s. Aegidii sacrum ad s. Primum.

In festo Nativitatis B. V. divina peraguntur cum primis vesperis ad B. V. in Lapide.

In festo Exaltationis s. Crucis sacrum in Trofin

Na praznik šent Ilja sv. opravilo pri Sv. Primožu.

Na praznik rojstva D. M. je maša z večernicami pri D. M. na Kamnu.

Na praznik povišanja sv. Križa maša v Trbo-

(in 4 temporibus domi officium defunctorum).

In festo s. Matthei sacrum ad s. Vitum.

(In festo s. Mihaelis sacrum in sacello ceterii, solutio census s. Nicolai et B. V. in Lapide.)

njah (kvaterni teden doma mrtvaško opravilo).

Na praznik sv. Matevža maša pri Sv. Vidu.

(Na praznik sv. Mihaela maša v kapeli na pokopališču, se plača dvorni davek.)

October.

Secunda dominica post festum s. Mihaelis dedicatio ad s. Ioannem (cum solutione census vaccarum et ovium). (Dominica proxima post dedic. Ioannis impositio lapidis in Wuchern).

In festo s. Ursulae et Soc. Martyr. sacrum ad s. Primum (Antonium). (In festo Lucae sacrum ad s. Primum.)

Drugo nedeljo po Mihaelovem je praznik obletnice ustanovitve cerkve pri Sv. Janezu, (se plača dvorni davek za srečo pri kravah in ovcah). (Prihodnjo nedeljo obletnica polaganja temeljnega kamna v Vuhredu.)

Na praznik sv. Uršule in tov. muč. sv. opravilo pri Sv. Primožu (Anton). (Na praznik sv. Luke maša pri Sv. Primožu).

November.

In vigilia Omnium Sanctorum votivum sacrum s. Wolfgangi in maiori altare.

In festo s. Martini sacrum ad s. Danielem.

Na dan pred Vsemi svetniki je zaobljubno opravilo na čast sv. Bolfenka pri glavnem oltarju.

Na praznik sv. Martina maša pri Sv. Danijelu.

In festo Praesentationis
B. V. M. sacrum ibidem.

Na praznik Darovanja
D. M. maša pri D. M. na
Kamnu.

December.

In festo Immaculatae
Conceptionis B. V. sacrum
ad B. V. (In Nativitate
D. N. I. sacrum ad B. V.
media nocte.)

Na praznik Marijinega
Spočetja maša pri D. M.
na Kamnu. (Na Božič
maša o polnoči pri D. M.
na Kamnu.)

In festo s. Ioannis E-
vang. sacrum ad s. Ioan-
nem, (benedicitur vinum).
(In festo s. Stephani be-
nedicitur aqua cum sale,
marino non licito.)

Na praznik Janeza Ev.
maša pri Sv. Janezu (se
blagoslovi vino). (Na Šte-
fanovo se blagoslovi voda
in sol, toda morska sol
ni dovoljena.)

D) O podružnicah in podrejenih župnijah.

1. Marija na Kamnu.

Najstarejša izmed vseh podružnic vuzeniške nadžupnije je najbrže cerkva D. M. na Kamnu. Legendo o postanku cerkvice podamo v krajepisu; da-li je pa kaj resničnega na stvari, se seveda ne da ugotoviti. Mogoče je bila prvotna kapelica tam sezidana že v 12. stoletju, ker ni izključeno, da so brali šentpavelski menihi, ki so sploh bili fevdni gospodi naših krajev, one maše za svoje žive in mrtve sobrate*) tukaj in delili potem miloščino. Prvo točno vest o tej cerkvi imamo iz l. 1383., in sicer so tega leta, petek po Veliki noči ustanovili tam beneficij Herman grof celjski, Ulrik, župnik v

*) Kos, Gradivo IV. št. 832.

Vuzenici in Nikolaj Schaisbacher, tržki sodnik v Vuzenici. Obveznosti kaplana so bile: da mora vsaki dan pred solnčnim vzhodom pri tej cerkvi maševati, izvzemši na Veliko in Malo Gospojno (15. VIII. in 8. IX.) in še pet drugih praznikov, te dni je tu pozna maša, — (kakor vidimo, datira ta običaj, ki se še danes vestno drži, že iz leta 1383.!), — drugače pa mu ni treba opravljati nobene duhovne službe, kakor hoditi na spoved, krstiti, pridigovati, peti itd., razen, če ga župnik nujno za tak posel potrebuje; cerkvene pravice kakor tudi dušno pastirstvo pa s tem ne smejo trpeti nikake škode. Pri maši se mora vedno imenoma spominjati dobrotnikov Hermana, grofa celjskega, njegove žene in dedičev, njih strica Kolona Vuzeniškega in Nikolaja Schaisbacherja, ki si je tudi pridobil za cerkev precejšnje zasluge. Ker pa sta dala i grof i župnik dohodke za to ustanovo, naj ima pravico prezentacije vsakokratnega beneficiata grof celjski, pravico potrditve pa vuzeniški župnik. Ta beneficij je imel precej podložnikov pri Guštanju in Dravogradu, katere pa je zapravil okoli l. 1542. beneficiat Wildpacher.

Prvotna cerkva je bila majhna; šele vsleje (mogoče okoli 1500) so prizidali prezbiterij. Župnik Jakob Križaj je dal napraviti nov glavni oltar, na katerem je bil še za Slomšeka napis (zadaj): „sub doctore Jacobo Chrisai parrocho loci 1666.“ Isti čas je napravil takratni graščak Karol Hans vitez pl. Kemeter s soprogo, (ki je bila iz rodbine pl. Trübein) zunanji oltar, pod katerem je ona tudi pokopana. Kedaj sta (notranja) stranska oltarja, levi na čast sv. Antonu Puščavniku, desni pa sv. Urhu, bila po-

stavljena in posvečena, ni znano. — Cesar Jožef II. je hotel leta 1783. to cerkvico opustiti, farani pa so se zavezali, da jo bodo vzdrževali sami in so jo tako rešili pustošenja.

Kako dolgo so obstojali kaplani tega beneficija, ni znano, najbrže je bil Wildpacher zadnji; istotako se ne ve, ali so stanovali v gradu (mogoče so bili obenem tudi grajski kaplani in domači učitelji), ali v kaplaniji pri farni cerkvi ali kje drugod. (Ena farna kaplanija je bila tam, kjer je zdaj apnenica.) Da so pa imeli lastno prehrano, je razvidno iz tega, ker so jim celjski grofje prepustili soribištvo v Reka-potoku in v Cerkvenci. — Po smrti Tomaža Klemenčiča so ta beneficij vtelesili nadžupniji, ker je itak bila večina podložnikov v tujih rokah, dohodkov takorekoč nič, soribištvo pa je zapadlo.

Leta 1842. so prenovili zunanjo kapelo in predrli poseben direkten vbod v cerkev, nakupili sliko Matere Božje, odstranili stari Kemeterjev oltar in predstavili sem enega iz cerkve sv. Janeza ter prizidali pri zunanjem oltarju še prižnico, s čimer je je dobila cerkev današnjo obliko.

2. Št. Janž na Višnji gori.

Ta cerkvica nad Dravčami je izmed vseh podružnic najlepša gotična stavba. Kedaj je bila sezi-dana, ni znano, najbrže pa okoli l. 1300., ker se imenuje že l. 1305. v neki listini „s. Johans“.*) Eden prejšnjih zvonov je imel napis: „Sta. Maria ora pro nobis, anno Dñi MCCCCVI“ (1506), na manjšem

*) Zahn, Ortsnamenbuch; da pod „s. Johans“ ni misliti na kraj, temveč samo na cerkev, je razvidno iz tega, ker se kraj že l. 1300. imenuje „Weixlperg“.

zvonu pa je bil gotičen napis, katerega Slomšek ni znal čitati. Da je cerkev zelo stara, priča tudi freskoslika (iz 15. stol.) v duplinici pod zvonikom. Glavni oltar sv. Janeza Krstnika je sicer iz novejšega časa, vendar je kip sv. Janeza zelo star, gotovo iz srednjega veka. Stranska oltarja: Matere Božje in sv. Aleša kakor tudi prižnica so iz 18. stoletja. Kot podložnike te podružnice nahajamo že v zapisniku l. 1526. kmeta Ravnak in Kronos, l. 1703. pa je spadala sem še ena njiva pri Marofu in kmeta Karbel in Levovnik, cerkovnik pri tej cerkvi; slednje posestvo je potem Jurij Levovnik popolnoma odkupil, drugo pa se je l. 1760. preneslo kot dotacija novo ustanovljene župnije k sv. Antonu. — L. 1841. je bila cerkva v tako slabem stanju, da je ležal po zimi sneg do kolen v njej. Radi tega so na prigovarjanje nadžupnika Slomška Šentjančani in Dravčani zbrali sredstva, — posebno veliko je daroval kmet Andrej Črešnik, — da se je cerkev tekom leta 1842. temeljito popravila, menzo za glavni oltar so na novo sezidali, stari glavni oltar prenesli k sv. Primožu, oltar sv. Magdalene pa so prestavili od sv. Primoža semkaj, prenovili so tudi prižnico.

V starih časih je bilo žegnanje pri Št. Janžu na drugo nedeljo po Šmihelovem, danes pa se obhaja na kresno nedeljo (najbližjo 24. juniju).

3. Sv. Vid v Sekožni.

Sv. Vid se prvič imenuje v zgodovini v deželno-knežjih fevdnih knjigah l. 1478.*) Z ozirom na to, da se tamkajšnja pokrajina v isti listini še imenuje

*) Zahn: Ortsnamenbuch, str. 175.

„Zekharn“ — (že v 12. stoletju pa se je reklo „Se-kožen“ [Cekazen]), — moramo sklepati, da se „s. Veit“ nanaša le na cerkev, ki je torej takrat že stala. Sicer pa tudi stavbni slog kaže na zidavo v 15. stoletju. Na večjem zvonu je bil napis: „o rex gloriae veni cum pace Israel“, in je Slomšek celo mnenja, da bi ta bil mogel biti iz 14. stoletja; manjši zvon pa je bil vlit l. 1682. v Gradcu. Tudi je bila tam še v Slomškovih časih stara bandera z letnico 1695.

L. 1703. je bila podružnica dotirana z enim podložnikom (Adamom Mrakom) in z eno njivo pri D. M. na Kamnu; to pa se je — skupaj z dotacijo šentjanske podružnice — preneslo l. 1760. kot dotacija na župnijo Sv. Antona na Poh. L. 1841. so tudi to cerkvico prenovili in si je stekel za popravila največ zaslug Jurij Kompoš (p. d. Mrak).

Kakor nekdej, se vrši tudi še danes lepa nedelja (žegnanja) tukaj prvo nedeljo po Urhovem.

4. Sv. Primož na Pohorju.

Prvotna cerkev na čast sv. Primožu in Felicianu, — pa kot vuz. podružnica za okoliš današnjih občin Sv. Primož in Sv. Anton, je stala najbrž na hribu pri Lebičevem križu ali pa na Tavčmanovi ravni (blizu ceste). Kedaj je bila postavljena, ni znano, tudi napis na starem tamkajšnjem zvonu ni bil čitljiv; na oltarju je bila letnica 1684, (to je menda dognal še župnik Jamnik).

V fevdnih zapiskih šentpavelskega samostana ter v fevdnih knjigah celjskih grofov (med 1420 in 1440) se nam pojavi „dacz (= bei) Saldenhoven“ tudi kraj (ali cerkev) „sand Preyms“ in pa „sannd

Primus“. Da je to brez dvoma naš Sv. Primož, (červno Zahn trdi, da je mišljen oni nad Muto), to pač z ozirom na opazko, da je pri Vuzenici, ni treba dokazovati. Prvotna cerkev je bila torej sigurno pozidana že okoli l. 1400., bržčas pa še prej; tudi so stari ljudje (kakor † Matevž Ladinik) vedeli povedati, da so jim stariši pripovedovali, da se je še za župnika Banstazija videlo zidovje one cerkve blizu Tavčmana. — Žalibog pa se baš o tej cerkvi do 18. stoletja ni ohranil niti eden akt.

Za cesarja Jožefa II. se je ustanovila pri Sv. Primožu kuracija; ker pa je bila stara cerkev premala in preoddaljena, so sklenili, sezidati na Pušnikovem vrhu novo (pri sedanjem Pohornikovem križu). Z odlokom od 5. maja 1786 je bila gradnja dovoljena in so začeli naslednjega leta z materijalom prvotne cerkve zidati novo, kjer se je potem darovala prva maša 22. okt. 1789. Opremo za novo cerkev so deloma dobili od stare, deloma pa tudi od drugih okoliških cerkva. Še leta 1834. so to cerkev na novo pokrili, znotraj prenovili in napravili novo prižnico, vse to po prizadevanju cerkv. ključarja Tomaža Ladinika, ki je tudi inače prevzel vso skrb za cerkev sv. Primoža.

Obenem z ustanovitvijo kuracije so seveda določili tudi okoliš fare, in sicer je bilo vfaranih 34 hiš iz Sv. Primoža, 23 od Št. Janža in od Sv. Antona kmeti Dojer, Mrakíč, Pečník. Kurat je začetkoma stanoval pri Perúšu, potem pa so mu kupili neko leseno hišico za stanovanje; pokopališče je bilo okrog cerkve. Deloma radi pomanjkanja duhovnikov in brezbriznosti faranov, še bolj pa menda radi neprimerne stanovanja za kurata je bila leta 1798.

ta kuracija zopet opuščena in hiše vfarane nazaj, kjer so bile preje.

Mnogo se je storilo za cerkev zlasti zadnjih pet let pred zopetno ustanovitvijo kuracije. Cerkevna ključarja Tomaž Ladinik in Matevž Cank (p. d. Pohernik) sta z vso vnemo zbirala prispevke, da se izpopolni cerkevna oprava, pred vsem, da se nakupi mašna obleka, ki je bila že vsa raztrgana. Že od l. 1823. naprej so tudi Št. Primožani venomer moledovali pri škof. ordinarijatu, da se obnovi kuracija. Leta 1840. je slednjič škof privolil v zopetno zasedbo in se je z dvornim odlokom od 14. febr. 1840 povzdignil Št. Primož zopet v kuracijo, toda pogojno, da morajo najprej sezidati za kurata stanovanje, potem se mesto šele zasede. Leta 1843. je bilo župnišče sezidano, istočasno pa so zgradili tudi sedanjo novo cerkev, — ki je sicer brez vsakega sloga, — pa vsaj zadosti močna in prostorna, da bode za dalje časa mir.

Koncem aprila 1844 je prišel potem novi kurat, ki je imel pripraviti vse za slavnostno blagoslovitev cerkve. 17. junija je škof Kutnar birmoval v Vuzenici, popoldne pa se je napotil k Sv. Primožu, kjer se je naslednjega dne vršila blagoslovitev cerkve. Pri tej slavnosti je bilo navzočih 19 duhovnikov in sicer: Fr. Ks. Kutnar, škof lavantinski, Tomaž Koren, dekan starotrški, Franc Novak, nadžupnik šmartinski, A. Slomšek, dekan vuzeniški, A. Ferenc, dekan marenberški, Fr. Lipold, župnik trbonjski, T. Brežan, župnik šentiljski, J. Wirt, župnik pamečki, A. Plevnik, župnik vitanjski, V. Šišek, župnik šentpeterski, M. Veble, župnik antonski, K. Merk, kaplan pri Sv. Juriju, J. Bratanič, kaplan pri Sv.

Janezu, J. Jug, kaplan v Ribnici, J. Raisp, kaplan na Muti, Fr. Otorepec in G. Zabukošek, kaplana v Vuzenici in Ivan Krumpak, kurat pri Sv. Primožu.

Cerkev je dobila še l. 1846. nove orgle, (ki so stale 500 fl), l. 1850. pa so položili v cerkvi sedanja kamenita tla. Leta 1891., ko so odpravili vse kuračije in uvedli enotne župnije, je bil tudi Sv. Primož povzdignjen v župnijo.

Vrsta župnikov (kuratov).

Herič Franc, provizor 1788—89

Bastanzi Jožef, kurat 1789—99

(je bil zelo agil in marljiv duhovnik, imel je pri Sv. Primožu nedeljsko šolo, iz katere je izšel Peter Mravljak, pozneje kaplan v Vuzenici; kedaj in kje je ta primiciral, se ne ve, — najbrže pa okoli l. 1806. pri Sv. Primožu. Bastanzi je začel tudi že pisati žup. kroniko.)

Krumpak Ivan 28. IV. 1844—1. VI. 1851

Bratanič Jožef 14. IX. 1851—1. III. 1860

Toporišič Jožef 20. VIII. 1860—20. II. 1867

Juriša Luka 20. II. 1867—10. VI. 1876

Rubin Jurij 8. VI. 1876—1. IX. 1876

Probst Južef 1. IX. 1876—20. IX. 1879

Srabotnik Adolf 22. XI. 1879—12. XI. 1903

Kranjc Martin 1. II. 1904—30. IV. 1907

Lorbek Ivan 1. VIII. 1907—1. VI. 1914

Dvoršak Blaž 1. XI. 1914—1. X. 1920

Dolinar Ivan 12. XI. 1920--

5. Ribnica.

Ne da se zgodovinsko dognati, kedaj je bila sezidana prva cerkev v Ribnici, jasno pa je, da se

je to zgodilo z ozirom na veliko oddaljenost od župne cerkve v Vuzenici (štiri ure hoda) in na to, da nahajamo tam naselbino „Reyvinich“ že imenovano večkrat v listinah 13. stoletja, že pred l. 1300. Cerkev se imenuje sicer v listinah prvič šele l. 1356. *) toda ako nahajamo v bližini Vuzenice že podružnico Št. Janž l. 1305., je bila potreba po cerkvi pač v Ribnici toliko večja, da smemo s sigurnostjo nje ustanovitev staviti pred konec 13. stoletja.

Iz listine od 18. maja 1266 izvemo, da je imel Herbord Dravograjski pri Ribnici posestva, od katerih proda Sigfridu Marnberškemu za tamk. samostan dominikank osem mark dohodkov. V 13. in 14. stoletju so imeli pri Ribnici veliko posestev gospodje Vuzeniški in šentpavelski menihi.

Dušeskrbje so tu začetkoma opravljali kaplani iz Vuzenice, vsled velike oddaljenosti pa se je gotovo ustanovil tam že kmalu vikarijat, ki pa razen v bližini cerkve ležečih zemljišč in bernje ter dajatev v jajcih, sirih, svinjskih plečetih itd. — in pred vsem sevada štolnine — ni imel posebnih dohodkov. Da je bil nedvomno 1478 v Ribnici že vikarijat, smo slišali v razpravi o vuzen. župniku Lebekerju. (Glej tega). Najbrže se je tudi radi prepričlih dohodkov pritožil takratni vikar na nadvojvodo Karla in se je potem 3. febr. 1554 sestala komisija ter so cehmoštri odkupili v imenu vseh faranov Št. Jernejskih in Št. Lenarških (Ribničanov) od vuzeniškega župnika Adakvatika eno kmetijo v Hudem kotu, ki meji na Terpošo kmetijo, za 25 funtov fenigov, da bode njihov „župnik“ mogel lažje izhajati.

*) „s. Bartholomeus in dem Reifnik“, glej Zahn, Ortsnamenbuch, str. 387.

Zdi se, da je bila prvotna cerkev prav mala; kakor pravi napis na koru pod orglami („Deo uni et trino atque beato Bartholomaeo extruxit populus Reifnicensis 1740“) so cerkev tega leta povečali, — pa je-li bila povečana prvič ali že drugič? — Napis na prejšnjem srednjem zvonu: „sub a. r. d. Jacobo Chrisai parochio in Saldenhofen et archidiacono Cilliensi — anno 1678“ kaže, da je tedaj Ribnica še spadala k vuzen. župniji — župnija je menda postala šele za Khillaua (1757?).

V 17. stoletju je imela Št. Jernejska cerkev pri Ribnici nekoliko podložnikov, katere je pa okoli l. 1630. odkupila Sara Hayd, grajščakinja na Puhentajnu; tudi neki vinograd pri Limbušu je spadal k Ribniški cerkvi, ker je pa bil popolnoma zanemarjen, so ga l. 1790. prodali nekemu Reberniku v Janževem vrhu. Ostal je cerkvi le še gozd, ki so ga v letih 1832, (ko so zidali župnišče) in 1838, (ko so popravili župno cerkev in podružnico Sv. Lenarta), skoro docela posekali.

Izmed podružnic je po stavbnem slogu najstarejša cerkvica Sv. Lenarta, ki se imenuje v vuzeniških zapisnikih okoli l. 1528. Križev pot med župno cerkvijo in to podružnico je dal napraviti Ignac Peter l. 1774., prenovili pa so ga farani l. 1841. Leta 1699. je imela ta podružnica enega podložnika, Andreja Šojnsnika. — V zapisniku iz l. 1585. se imenujeta tudi že podružnici Sv. Bolfenka pod Veliko Kopo in Sv. Janeza, ki pa ne izkazujeta — tudi vsleje — nikakih dohodkov.

Šolski pouk je v Ribnici organiziral l. 1807. Ignacij Zimerman, dekanijski administrator v Vuzenici, vslejšnji lavantinski škof. Poučevalo se je

prvotno v starem župnišču v organistovem stanovanju; ker pa ta prostor za šolo ni bil sposoben, se je določila od okrožnega urada v Celju za šolo kapelanija. Prvi pravilno nastavljen učitelj je bil 1807 Jurij Reš, zaradi nemoralnosti pa že prihodnje leto odpuščen ter mu je sledil Jakob Schön.*)

Leta 1847. so prenovili glavni oltar Sv. Jerneja, kakor tudi stranske oltarje: Marijinega, Barbarinega in Martinovega ter prižnico, za kar si je stekel največ zaslug Peter Pahernik p. d. Petrej. Naslednjega leta so odstranili tudi stari tabernakelj in je domačin Weinberger napravil novega, l. 1849. pa je ob priliki birmovanja škof Slomšek oltarje na novo blagoslovil.

Vrsta župnikov.

Vikarji do l. 1600. neznani.

Pongrac okoli 1606 **)

Pez Adam pred 1630 **)

Legat Janez 1636 ***)

Pompeius Gabriel 1646 ***)

Šebre Lenart 1652—61 ***)

Zehovin Jurij (?)—24. III. 1713 („parochus loci“)

Lamprecht Matija 1713—20 („vikar“)

Rauter Jurij Anton 1720—37

Undorfer Leopold 1737—39

Drolc Pavel 1739—52

Pronšak Matija 1752—69

Stenovič Matija 1769—71

Paternuš Peter 1771—73

*) Mnogo o ribniški šoli je v vuzeniškem dekanijskem arhivu, oddelek šolske zadeve.

**) Glej „Časopis“ 1928. „Osemletna pravda“.

Pečar Franc 1773—88
 Gros Marko 1788—99***)
 Bastanzi Jožef 1799—1817
 Mravljak Peter 1817—38***)
 Lobenwein Anton 1838—66
 Globočnik Maks 26. III. 1866—6. IX. 1889***)
 Hrastelj Franc 31. I. 1890—6. 4. 1902
 Fišer Andrej 12. VIII. 1902—

L. 1905. je primiciral v Ribnici domačin Jožef Pivc, pater benedikt. samostana v Admontu, — je še danes tam.

Vrsta kaplanov.

(Beneficiat ustanovljen 1736.)

Kunst Andrej 1745
 Alt Janez 1763—70
 Skotin Andrej 1771—89
 Debelak Jakob 1788
 Šluderman p. Dam. 1789
 Bevk Jakob 1791
 Vončina Pavel 1792—95
 Konceli Jurij 1796—97
 Pancer Janez 1799
 Verdinek Jurij 1804—06
 Hamerlic Matevž 1808—09
 Kalchgruber Franc 1809—12
 Marinič Peter 1812
 Hribernik Andrej 1812—15
 Detela Jakob 1815—17
 Galina Franc 1817—18
 Pesante Jakob 1818
 Zorzini Valent 1818—20

***) Prej kaplan v Vuzenici.

- Lajovic Mihael 1820—21
Tavčer Jurij 1821—25
Besjak Franc 1825—27
Sirk Andrej 1827—28
Zimerman Franc 1828—31
Glinšek Martin 1831—32
Smolič Franc 1832—35
Račič Ignac 1835—38 (provizor)
Lečnik Valent 1838—40
Kalan Anton 1840—41
Pinter Anton 1841—44
Protman Anton 1844
Jug Janez 1844—45
Tavčer Janez 1845—46
Žurman Andrej 1846—50
Jaric Valent 1850—51
Toporšič Jožef 1851
Žebelj Jožef 1851—52
Jeriša Luka 1852—54
Arnuš Franc 1854—56
Pintar Franc 1856—60
Pole Franc 1860—65
Gajšek Janez 1865—66
Mastnak Jakob 1866—68 (vmes provizor)
Jakopina Janez 1868—69
Dupelnik Gregor 1869—71
Suhač Anton 1871—72
Srabotnik Adolf 1872—79
Vamberger Anton 1879—82
Vojsk Alojz 1882—83
Grušovnik Adam 1883—85
Pernat Jernej 1885—86
Kavčič Jakob 1886—88

Petek Anton 1888
 Kapler Janez 1888—89
 Mert Jakob 1889—92
 Kakuška Franc 1892—95
 Šlamberger Lovro 1895—96
 Stoklas Matija 1896—99
 Drogenik Anton 1899
 Kinsky Janez 1899—1902
 Šket Miha 1902
 Zajc Janez 1902—07
 Mandeliček Franc 1907—09
 Kristovič Mihael 1909—12
 Kranjc Marko 1912—14
 Mlaker Janez 1914 (vpok. župnik, subsidiar)
 p. Fišer Marko 1915 (kapucin, subsidiar)
 Jazbinšek Franc 1915—16
 Škorc Hinko 1916—18
 Štiper Štefan 1918—22
 Barbič Mihael 1922

6. Trbonje.

Nekdaj mogočen oglejski patrijarhat so leta 1751. razpustili in ustanovili dve nadškofiji, videmsko in goriško. Prvi goriški nadškof Karl Mihael grof Attems je posvetil posebno pažnjo ustanovitvi novih župnij (kuracij), da na eni strani razbremeni velike župnije, na drugi pa da ugotovi utemeljenim željam večjih občin (ali okolišev). Tako je bila ustanovljena l. 1757. tudi kuracija v Trbonjah ter so jo dotirali s Klemenčičevim beneficijem, (namreč: enim vinogradom v Kamnici, enim mlinom v Mariboru in podložniki Garnuš, Lapuš, Pungartnik in Podlauf v Trbonjah, Šatur v Ribnici, Trunk v Vuhredu in

še Cigul in Viehar v Trbonjah), faranom pa se je naročilo, da morajo zgraditi župniku primerno stanovanje. Razen gornje ustanove je imel kurat še dohodke od kaplanske bernje in štolnine, zato pa je moral odkazati nadžupniku letno 4 cekine. Ustanovitev te fare je bila potrjena z dvornim odlokom 25. maja 1759, čeravno so se protivili vuzeniški tržani sporazumno z nadžupnikom odvzetju beneficija.

Dasiravno slišimo o trbonjski cerkvi šele leta 1668. (v Vuzeniškem pravilniku), moramo vendar domnevati, da je bila prvotna cerkev že dosti preje zgrajena; saj se Trbonje kot vas že v srednjem veku često omenjajo (prvič leta 1251.). O velikosti prve cerkve tudi nimamo nikakih podatkov, vemo pa, da so jo l. 1759. popolnoma prezidali, predstavili oltar na vzhodno stran in prizidali stolp, orgle pa so prenesli od Sv. Daniela k tej cerkvi. Najstarejši je bil mali zvon z letnico 1700, (ki so ga vsleje oddali k Sv. Danielu), l. 1782. pa so kupili po razpustitvi marnberškega samostana dominikank od ondotne cerkve še veliki zvon. Mnogo je zlasti storil za oplešavo in opremo cerkve kurat Franc Lipold v letih 1839—43, tudi je sezidal dve kapelici na polju, kupil l. 1840. nov (srednji) zvon, precej mašne obleke in lep srebrn kelih. — L. 1916. so tudi tukaj pobrali do enega vse zvonove.

Sv. Danijel.

Mnogo starejša kakor župna cerkev sv. Križa v Trbonjah je podružnica pri Sv. Danijelu. Ime Sv. Daniel nahajamo v listinah že l. 1408. in 1436.*),

*) Zahn: Ortsnamenbuch, str. 125.

gotovo se je nahajala tam že takrat cerkev na čast temu svetniku, — kako bi sicer naj gora dobila to ime, ako ne po cerkvi? Ta podružnica je bila nek-
daj najboljše dotirana, (Sv. Daniel nahajamo tudi že l. 1625. kot občino), in še l. 1699. je imela neko njivo pri Dravogradu, obmirje (Burgfried) pri cerkvi in podložnike Vauha, Mežnarja in Pasrata.

Dne 28. avgusta 1644. je razsajala nad Danijelom huda nevihta in je strela vdarila v cerkev tako nesrečno, da je vsa pogorela do tal, celo oltarji so bili popolnoma uničeni, stolp razpokan, zvonovi pa so se raztopili.**) Gotovo so jo kmalu nato zopet sezidali, ker se tudi v vuzeniškem pravilniku leta 1668. ta cerkev zopet omenja. Ponovno pa je pogorela okoli l. 1780. (vdarila je strela) in zopet so jo pozidali, — in še nekokrat je kasneje strela poškovala stolp; zato je župnik Lipold l. 1842. dal napraviti na cerkev strelovod, — od takrat pa je mir.

Vrsta župnikov.

Valentin Pruš 1758—68*)

Franc Pečar 1769—73*)

Ignac Peer 1773—95

Štefan J. Pregel 1795—96

Matija Bregant 1796—1813*)

Franc Lipold 1813—1850

Anton Jaric 1850—1883*)

Janez Simonič 1883—86

Jožef Kočevar, 20. II. 1887—30. IX. 1894

Alojz Arzenšek 10. I. 1895—1. VIII. 1900

Franc Šaloven 20. XII. 1900—1. V. 1902

**.) Zahn: Miscellen, str. 63.

*) Preje kaplani v Vuzenici.

Jožef Sigl l. IX. 1902—1. VI. 1921

Ivan Kogelnik l. VI. 1921—5. VII. 1925

Ferd. Prohašky l. XII. 1925—

7. Sv. Anton.

Ko je bila v Trbonjah komisija radi ustanovitve kuracije (1757), je komisar baron Kulmer v poročilu goriškemu nadškofu priporočal, da bi bila poleg trbonjske potrebna tudi ustanovitev župnije pri Sv. Antonu, (kateri pokrajini se je do takrat reklo „im Moscheunik“ = Močilnik?). Na podlagi tega poročila je izdal nadškof ustanovitveno listino dne 9. III. 1758, ki je bila na Dunaju potrjena 25. V. 1759. Kot dohodke kurata so določili štolnino, bernjo od 65 kmetij, katero so dobivali preje vuzeniški kaplani, dohodke ene kmetije in tretino dohodkov od darovanja (ofra). Dolžnosti kurata so bile (poleg običajnih dolžnosti župnika): popoldanski pouk dece, molitev rožnega venca in litanij vsako nedeljo in praznik, na Miklavževo in Tiho nedeljo pa je moral priti s svojimi farani k nadžupnijski cerkvi in asistirati nadžupniku.

Cerkev so začeli zidati za Jakoba Križaja l. 1681., dovršili pa so jo menda nekaj pred njegovo smrtjo (l. 1684.). Zemljišče je dal marnberški samostan (od Koprivskega posestva), in mu je bila zato prepuščena zavetniška pravica. Kateri in kakšni so bili prvotni oltarji, se ne ve; vuzen. kronika pove le, da so dobili l. 1702. glavni oltar iz Ivnika, eden stranski oltar so dali napraviti l. 1728., oltar sv. Trojice l. 1745. in oltar sv. Jožefa 1749. Župnišče so sezidali menda šele l. 1759., ker nahajamo šele naslednjega leta prvega kurata pri Sv. Antonu. — V letih 1846/47

so cerkev prenovili in napravili nov stolp ter jo je Slomšek 24. sept. 1849 slovesno blagoslovil. Ta cerkev je l. 1877. pogorela in so leto nato postavili sedanjo v romanskem slogu; posvečena je bila l. 1879.

Vrsta župnikov.

Jakob Velicogna 1760—88*)
 Andrej Bevk 1788—94
 Jurij Koceli 1795—96
 Jakob Bevk 1796—1802*)
 Tomaž Gnezda 1802—15
 Gašper Remic 1815—16
 Jurij Verdinek 1816—17**)
 Blaž Cibašek 1817—19
 Gregor Paglavec 1819—32
 Franc Horvat 1832—41
 Martin Veble 1841—45
 Janez Jug 1845—50
 Matija Omerza 1850—53
 Janez Kinčič 1853—61
 Jožef Novak 1861—64
 Matej Pogelšek 1864—67*)
 Andrej Repič 1867—73
 Jožef Hajšek 1873—75
 Valent Stiplovšek 1875—79
 Mihael Bračko 1880—84
 Mihael Strašek 1885—89
 Franc Slavič 1889—1909
 Jožef Panič l. V. 1909—l. IX. 1917
 Konrad Šeško l. IX. 1917—*)

*) Preje kaplani v Vuzenici.

***) Domačin, menda tu primiciral.

8. Vuhred.*)

Čeravno zvemo že začetkom 15. stoletja o Vuhredu, da je bil vas, vendar do konca 17. stoletja ni bilo tam nobene cerkvice, temveč so morali hoditi k maši v Vuzenico (ali Marenberg).

Cerkvico sv. Lavrencija so ob času kuge l. 1668. zaobljubili Vuhredčani, dozidali pa so jo šele l. 1701. Kakor cerkev sama bila je tudi ta podružnica najrevnejša izmed vseh vuzen. podružnic; stolpič je bil lesen (Dachreiter), strop lesen, gotovo tudi cela cerkev prav primitivna. Šele ko se je ustanovila tu kuracija, so župnijo opremili z vsem potrebnim iz opuščene samostanske cerkvice v Marenbergu in krstnim kamnom, pri katerem je bilo krščeno prvo dete 5. marca 1788, dva zvana so pa dobili od opuščene cerkve Avguštincev na Muti. Vfarali so: občino Vuhred z 42 hišami, od občine sv. Vid 4 in od Sv. Antona 4 hiše, potem iz Orlice 12 in od Janževega vrha 7 hiš in pripadajoče bajte. Prvi kurat je stanoval začetkoma v bližnjem mlinu, šele l. 1791. je verski zaklad kot patron s sodelovanjem faranov pozidal župnišče s tremi sobami. L. 1819. so postavili stolp, prizidali žagred in obokali cerkev. To cerkev pa so l. 1883. podrli in sezidali sedanjo v lepem gotskem slogu. Največ (24.000 fl) je prispeval k temu veleposestnik Fr. Pahernik, posvetil jo je škof Stepišnek 7. sept. 1884. — Z odlokom knezoškofijskega ordinarijata v Mariboru od 1. IV. 1891 šte. 521 je bila kuracija povzdignjena v župnijo. — V Vuhredu je bila že l. 1830. zasebna šola, ki je postala javna l. 1844., ko so uredili plačo

*) Obširneje glej „Voditelj v bogoslovnih vedah“ Maribor, leto IV., stran 120—124.

za učitelja, ki je bil obenem tudi cerkovnik. Šola je postala l. 1884. dvorazrednica.

V Vuhredu je pel 21. julija 1889 novo mašo domačin Alojz Urban, (umrl je 23. III. 1893 v Heluanu v Afriki).

Vrsta župnikov.

Matija Bregant 1788—96

Tomaž Gnezda 1796—1802

Jožef Schutz 1802—08

Jurij Apat 1808—17

Jakob Pesante 1817—18, provizor

Martin Reitz 1818—20

Valent Zorzini 1820—21, provizor

Blaž Cibašek 1821—58

Martin Grobelnik 1858—66

Lovro Potočnik 1866, provizor

Martin Kramberger 1866, provizor

Martin Sattler 1867—69, provizor

Jurij Rubin 1869, provizor

Tomaž Mraz 1869—82

Franc Osterc 1882, provizor

Anton Kocuvan 4. VIII. 1882—8. X. 1887

Jožef Črnko 9. X. 1887—1. XII. 1910

Henrik Hrašovec 1. XII. 1910—

Dodatek.

Radi popolnosti bodi še omenjeno, da je bil okoli l. 1632. kaplan v Vuzenici Adam Vierzig*) (poznejši župnik na Muti), obenem ž njim ali pa kmalu za njim Janez Legat**), ki je potem prišel kot vikar v Ribnico.

Za župnika Jurija Križaja je umrl v župnišču v Vuzenici nenadoma mutski župnik Janez Perdix (Jereb) dne 15 okt. 1650; zadela ga je kap***).

Mašne ustanove v Vuzenici.

Važen vir dohodkov vuzeniških duhovnikov so bile nekdanje mašne ustanove, katerih je bilo pet. Navedemo jih kronologično:

1. Ustanova graščaka Žige Friderika Amana de Amanseg iz l. 1642.

Kako se je ta ustanova prav glasila, ni več znano, ker so se originalne listine izgubile. Ohranjena pa je potrdilna listina te ustanove po okrožnem uradu v Celju in po deželni vladi v Gradcu ddo. 26. III. 1795 ozir. 3. VIII. 1796, ki pravi, da je volil Aman za maše nek vinograd „in Längenbach“

*) Orožen, Dioc. Lav. I./119.

**) Akt „G. Tautschmann contra Saram Haid“ vuzen. nadž. arhiva.

***) Orožen, l. c. I./120.

(Lembah) in da se je zato darovala za ustanovitelja vsak teden ena maša. Kasneje si je menda pridobil ta vinograd marenberški dominikanski samostan, ker se je od tam plačevalo po 15 fl letno za te maše. Pozneje so ta vinograd za 100 fl prodali (bržčas okoli 1785), naložili denar na erarsko dolžno pismo ddo. 1. XI. 1795 šte. 5817 po 4%, — seveda se vnaprej ni brala več maša vsak teden, temveč le vsake kvatre.

2. **Ustanova Marije Olivije Dietinger** ddo. 23. junija 1738.

Imenovana je testamentarično volila 200 fl nadžupniji, da se od obresti te glavnice daruje za njenega prvega moža Blaža, njenega brata Leopolda in njenega drugega moža Joahima vsake kvatre ena maša z vigilijami. — Ta ustanova je bila potrjena od goriške nadškofije 15. V. 1767 in od dvorne pisarne 12. IX. 1770.

3. **Jamnikova ustanova** ddo. 27. III. 1742.

Štefan Jamnik je testamentarično volil 300 fl, da se od obresti tega daruje pri D. M. na Kamnu vsako leto dvanajst maš izven onih, ki so tam itak običajne. — Goriški nadškof je potrdil to ustanovo 10. XII. 1773, cesarica Marija Terezija pa v Gradcu 11. II. 1774.

4. **Flosarska ustanova** ddo. 6. XII. 1772.*)

Ceh flosarjev v Vuzenici je po svojih mojstrih Joahimu Dietingerju in Nikolaju Kaiserju naložil pri deželni vladi v Gradcu za mašno ustanovo kapital 125 fl, da se od obresti tega daruje vsako leto: peta maša na Miklavževo (patrocinij), črna maša

*) Obširno glej „Časopis“ XXII. 86—88.

v osmini Vseh Svetih in še tekom leta štiri tihe maše. — Potrjena je ta ustanova po goriškem nadškofu Attemsju 2. VII. 1773 in po cesarici Mariji Tereziji 3. XI. 1773.

5. **Mayrhofferjeva ustanova** ddo. 3. II. 1773. (Matej Mayrhoffer je bil zadnji zajmnik, ki je imel Marof — in bržčas tudi grad — od marenberskega samostana v najem.)

Mayrhoffer je volil za mašno ustanovo pri farni cerkvi sv. Nikolaja glavnico 100 fl, da se daruje od obresti tega zanj letno vsake kvatre ena maša. — Listina je potrjena po goriškem ordinarijatu 1. IV. 1785 in po guvernerju v Gradcu 5. IX. 1785.

Vse navedene listine se nahajajo v nadžup. arhivu v Vuzenici, teh ustanov pa seveda danes ni več, — postale so med drugim žrtve svetovne vojne in njenih posledic. Vsekakor pa so lep spomin na „dobre stare čase“.

Današnja nadžup.-nadarbinska posest

leži vsa v katastralni občini trg Vuzenica in obsega te-le kose: parcelna štev. 225 v izmeri 8 a 34 m² (rob in trata polja pri novi šoli), p. št. 228/1 v izmeri 1 ha 43 a 85 m² (veliko polje poleg nove šole), parcele 249, 252/1, 252/2, 253 v skupni izmeri 1 ha 29 a 64 m² (polje poleg Korpove bajte ob okrajni cesti), p. 277/1 in 277/2 v izmeri 18 a 13 m² (ozka njiva ob železnici pri viaduktu), p. 277/3 v izmeri 40 a 71 m² (travnik pod župniščem), p. 228/2 v izmeri 41 a 51 m² (travnik pri Žebreku), p. 278/2 v izmeri

7 a 37 m² (vrt ob župnišču), p. 315 v izmeri 10 a 26 m² (travnik pod Šuligojem), p. 316 v izmeri 20 a 49 m² (travnik nad Kifrom), p. 426 v izmeri 17 a 26 m² (gozdič pri Stari baraki [Kolmanu]), p. 260 v izmeri 20 a 50 m² (sedanje pokopališče); k temu še stavbni areali: ar. 46 v izmeri 20 a 68 m² (nadžup. cerkev z nekdanjim pokopališčem okoli nje), ar. 47 v izmeri 6 a 25 m² (župnišče z dvoriščem) in ar. 49 v izmeri 5 a 11 m² (gospodarsko poslopje z dvoriščem). Nekoliko preglednejše podano: travnikov, njiv in vrtov je 4 ha 38 a 30 m², gozd meri 17 a 26 m², novo pokopališče 20 a 50 m², vse stavbe z dvorišči pa obsegajo 32 a 4 m², — je torej vsega skupaj 5 ha 8 a 10 m².

Res je, da se ta nadarbina ne da primerjati po obsegu z brezenško ali ribniško, toda vrednost te zemlje zaradi lege in rodovitnosti nikakor ne zaostaja daleč za velikimi posestvi, ki leže v planinah.

Popravki.

- Str. 9: pod črto *) se mora glasiti: Jaksch, Mon. Car. IV./1, str. 251, št. 2155.
- **) Zahn, Urkb. III./ str. 223, št. 148.
- „ 11: pod črto *): Historia mon. s. Pauli II./ str. 58.
- „ 14: vrsta 19: Maurus.
- „ 16: vrsta 19: kapitlju,
pod črto *): Muchar, Gesch. d. Stmk. VII./ str. 72.
- „ 17: pod črto *): Muchar, Gesch. d. Stmk. VII./ str. 131.
- „ 20: pod črto *): Stegenšek, Dek. konjiška, str. 47.
- „ 26: vrsta 20: Železnika.
- „ 27: vrsta 25: da so G.
- „ 29: 1704—14, odstavek o grofu Leslie (brez akcenta, čitaj Leli).
- „ 41: vrsta 10: Leta 1846.
- „ 47: vrsta 3: Kot.
- „ 57: pod črto **): „Voditelj“ 1908, str. 163—169.
- „ 75: vrsta 6 od spodaj: „še“.

